

§ALKOHOL – En undersøgelse af unges alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed og holdninger til alkohol

Basisrapport 2023

Veronica Pisinger
Anna Hagsholm Kjeldsen
Janne Tolstrup

§ALKOHOL – En undersøgelse af unges alkoholforbrug, holdninger til alkohol og oplevelse af tilgængelighed

Basisrapport 2023

Veronica Pisinger
Anna Hagsholm Kjeldsen
Janne Tolstrup

Copyright © 2023
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Internt review: Maja Bramming

Denne rapport er finansieret af Indenrigs- og sundhedsministeriets sundhedsfremmepulje

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-602-2

Statens Institut for Folkesundhed
Studiestræde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra www.sdu.dk/sif

Indhold

Forord	5
Sammenfatning	6
Læsevejledning	10
1 Baggrund	11
1.1 Formål	12
2 Materiale og metode	12
2.1 Spørgeskema	13
2.2 Dataindsamling	13
2.3 Vægtning	14
2.4 Deltagere og sociodemografiske karakteristika	14
3 Alkoholvaner	17
3.1 Frekvens af alkoholindtag	17
3.2 Binge-drinking	19
3.3 Ugentligt alkoholindtag.....	21
3.4 Unge, der ikke drikker alkohol og årsager hertil.....	23
4 Tilgængelighed	25
4.1 Oplevelse af tilgængelighed af forskellige typer drikkevarer med alkohol.....	25
4.2 Anskaffelse af alkohol	26
4.3 Oplevelse af tilgængelighed efter kl. 24.....	30
4.4 Opfordring til druk i nattelivet.....	34
4.5 Alkoholmiljøer	34

5	Kontrol	37
5.1	Fremvisning af ID i forbindelse med køb af alkohol	37
5.2	Køb af alkohol i beruset tilstand	41
6	Alkohol på uddannelser.....	43
6.1	Grundskole	43
6.2	Ungdomsuddannelser	43
6.3	Videregående uddannelser	44
6.4	Salg af alkohol til fester	45
6.5	Alkoholpolitik på skoler og uddannelser	46
6.6	Regulering af salg af alkohol på uddannelser.....	47
6.7	Oplevelse af festkulturen på ungdoms- og videregående uddannelser	49
7	Alkohol i forbindelse med job og praktik.....	55
7.1	Alkohol på arbejdspladsen	55
7.2	Alkohol på fritidsjobbet	55
7.3	Alkohol i forbindelse med praktik.....	56
8	Alkohol i foreningslivet	57
8.1	Alkohol i fritidslivet	57
9	Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol	60
9.1	Holdning til alkohol.....	60
9.2	Drikkepres.....	63
9.3	Negative oplevelser med alkohol	65
	Referencer	68

Forord

Gentagende internationale undersøgelser viser, at danske unge starter med at drikke alkohol tidligere og drikker mere fuldskabsorienteret end unge i andre europæiske lande. En tidlig debutalder og et stort forbrug af alkohol i ungdomsårene er forbundet med øget risiko for umiddelbare negative konsekvenser som skader og ulykker samt konflikter, vold og fortrudte handlinger.

Unge alkoholforbrug har stor bevågenhed fra myndigheder og politikere, og der er derfor behov for rettidige data om unges alkoholforbrug og alkoholkultur som kan danne grundlag for beslutninger om forebyggende initiativer. I denne rapport præsenteres resultaterne fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse foretaget i oktober og november i 2022 blandt unge i alderen 15-24 år, hvor der spørges ind til forskellige aspekter af de unges forhold til alkohol. Undersøgelsen er navngivet ”§ALKOHOL – En undersøgelse af unges alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed og holdninger til alkohol” med reference til projektet ”§RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler”. Det er tanken at denne basisrapport kan udgøre et sammenligningsgrundlag for efterfølgende dataindsamlinger.

Denne dataindsamling og udarbejdelse af basisrapporten er finansieret af Indenrigs- og sundhedsministeriets Sundhedsfremmepulje 2022.

Rapporten er målrettet forskere, beslutningstagere og politikere, interesseorganisationer, regioner, kommuner, SSP (skole, sociale myndigheder og politi) og andre, som arbejder med alkoholforebyggelse blandt unge. Vi håber, at rapporten kan bruges til at give et overblik over unges alkoholforbrug og kultur, som kan være med til at belyse, hvor der kunne være behov for nye forebyggende initiativer. En stor tak skal lyde til de i alt 9.198 unge, der har deltaget i undersøgelsen samt Maja Bramming for internt review på rapporten.

Morten Hulvej Rod

Direktør

Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed og holdninger til alkohol foretaget blandt unge i alderen 15-24 år. Undersøgelsen er navngivet ”§ALKOHOL – En undersøgelse af unges alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed og holdninger til alkohol” med reference til projektet ”§RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler”. Det er tanken at denne basisrapport kan udgøre et sammenligningsgrundlag for efterfølgende dataindsamlinger.

Et spørgeskema blev udsendt med digital post til 39.864 unge mellem 15-24-år i Danmark i oktober og november 2022. I alt har 9.198 unge besvaret spørgeskemaet, hvilket svarer til en svarprocent på 23 %. I denne sammenfatning præsenteres hovedresultaterne fra undersøgelsen.

Alkoholforbrug

Langt størstedelen af unge mellem 15-24 år har drukket alkohol mindst én gang om måneden, og ca. hver tredje angiver at drikke alkohol to til fire gange om måneden (32,4 %). Andelen, som aldrig drikker alkohol, udgør 13,1%. Andelen, der har binge-drukket (drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed) fire eller flere gange de seneste 30 dage, er størst blandt de 16-17-årige (26,0 %) og 18-24-årige (25,7 %), mens den for de 15-årige udgør 15,4 %. Blandt 15-årige drikker både drenge og piger i gennemsnit cirka 6 genstande alkohol om ugen. Alkoholindtaget er omkring dobbelt så højt blandt de 16-17-årige, hvor drenge i gennemsnit drikker 12,4 genstande og piger i gennemsnit drikker 11,2 genstande. Blandt de 18-24-årige drikker mænd i gennemsnit 12,4 genstande og kvinder 8,1 genstande om ugen. Andelen, der drikker over 10 genstande ugentligt, er størst blandt 16-17-årige (41,2 %), sammenlignet med 18-24-årige (34,5 %) og 15-årige (20,5 %). I samtlige aldersgrupper udgør øl, cider og alkoholsodavand den største andel af det samlede antal genstande i det ugentlige forbrug, blandt både mænd og kvinder. De unge er ligeledes blevet spurgt om, hvor ofte de drikker alkoholfrie øl, vin eller drinks (alkoholprocent på max 0,5 %). Størstedelen af de unge 15-24-årige angiver, at de aldrig (76,9 %) eller højst én gang om måneden (18,2 %) drikker alkoholfrie alternativer.

Tilgængelighed

De unge er blevet bedt om at angive, hvor svært de tror, at det vil være at få fat i forskellige typer af drikkevarer med alkohol så som øl, cider, alkoholsodavand, vin, shots (alkoholprocent under 16,5) og spiritus. Der er aldersforskelle i oplevelsen af, hvor let eller svært det er at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol. F.eks. angiver 75,7 % af de 15-årige at de tror det vil være let eller meget let at få fat i øl, mens den tilsvarende andel er 92,6 % blandt de 16-17-årige og 95,9 %

blandt de 18-24-årige. For spiritus angiver 40,6 % af de 15-årige at de tror det vil være let eller meget let at få fat i, mens den tilsvarende andel er 60,1 % blandt 16-17-årige og 94,1 % blandt de 18-24-årige.

De unge er blevet spurgt om de nogensinde har købt alkohol i et supermarked, kiosk/tank, vin- og spiritusforhandler, bar/café/restaurant/natklub eller online. Den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked (84,1 %), mens færrest har købt alkohol online (15,2 %). Andelen af unge, der har prøvet at købe alkohol de forskellige steder, stiger med stigende alder. F.eks. angiver 32,2 % af de 15-årige at de nogensinde har købt alkohol i et supermarked, mens den tilsvarende andel er 76,9 % blandt de 16-17-årige og 92,2 % blandt de 18-24-årige.

De unge, der drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvordan de fik fat i alkohol, sidst de drak alkohol. Den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked både blandt mænd (49,5 %) og kvinder (48,4 %) efterfulgt af bar/café/restaurant eller natklub (33,4 % blandt mænd og 39,2 % blandt kvinder).

De unge er ligeledes blevet spurgt, hvor de har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage. I alle aldersgrupper angiver den største andel at have drukket alkohol "Hjemme hos andre". Dette gælder for 66,1 % af de 15-årige, 69,7 % af de 16-17-årige og 58,1 % af de 18-24-årige. En væsentlig større andel angiver at have drukket på deres skole/uddannelse inden for de seneste 30 dage blandt de 16-17-årige (24,7 %) end blandt de 15-årige (5,5 %) og de 18-24-årige (16,2 %).

Kontrol

Unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol, er blevet spurgt, hvor ofte de inden for det seneste år er blevet spurgt om ID i forbindelse med deres køb af alkohol. Blandt de 15-årige angiver 15,8 % at de altid eller ofte oplever ID-kontrol når de har købt alkohol i et supermarked, mens 27,2 % svarer "Nogle gange" og 37,2 % svarer "Aldrig". Blandt de 16-17-årige angiver 13,5 % at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID og 19,6 % svarer "Nogle gange", mens 39,2 % svarer "Aldrig".

Unge der har angivet, at de er blevet spurgt om ID i forbindelse med køb af alkohol, er ydermere blevet spurgt til, om de inden for det seneste år har oplevet at blive afvist i at købe alkohol, fordi de ikke kunne fremvise gyldigt ID. Blandt unge under 18 år angiver 18,2 % at de altid eller ofte oplever at blive afvist på bar/café/restaurant/natklub pga. manglende ID, mens 7,6 % altid eller ofte oplever at blive afvist i supermarkedet.

Unge, der har angivet, at de har købt alkohol de respektive salgssteder, er blevet spurgt om de inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol her, mens de var synligt berusede. Det sted hvor størstedelen af unge har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede er på en bar/café/restaurant/natklub (56,8 %). Yderligere er unge, der har købt alkohol, mens de var synligt berusede,

blevet spurgt ind til, om de inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol af den årsag. Andelene, der er blevet afvist i at købe alkohol, er relativt lave for alle steder. F.eks. angiver 2,7 % af de unge der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede i en bar/café/restaurant/natklub, at de er blevet afvist heri.

Alkohol på uddannelser

Unge på grundskoler, ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er blevet spurgt om de har været til fest på deres skole eller uddannelse, og i det tilfælde, hvor meget de har drukket i forbindelse med seneste fest på skolen, både før, på skolen og efter. Drengene i grundskole, der har været til fest på deres skole, drikker i gennemsnit 5,8 genstande i forbindelse med fest på skolen, mens piger på grundskole tilsvarende drikker 4,4 genstande. Blandt unge, der går på en erhvervsuddannelse (inkl. EUX), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 11,4 genstande for drenge og 7,4 genstande for piger. Blandt unge, der går på en gymnasialuddannelse (STX, HHX, HTX og HF), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 9,9 genstande for drenge og 7,5 genstande for piger. Mænd, der studerer på videregående uddannelser, drikker i gennemsnit flere genstande alkohol i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen, sammenlignet med kvinder, der studerer på videregående uddannelser (hhv. 9,1 genstande og 6,4 genstande).

Unge, der går på en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, er blevet spurgt om hvor enige eller uenige de er i en række udsagn om alkoholkulturen på deres uddannelse. F.eks. er unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser blevet spurgt hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'De fleste drikker alkohol på studieture'. Lagt størstedelen af unge på videregående uddannelser er overvejende enige i udsagnet (33,6 % svarer meget enig og 34,4 % svarer enig). På ungdomsuddannelser svarer 17,9 % at de er meget enige og 30,1 % at de er enige i udsagnet. Ligeledes er unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser blevet bedt om at vurdere hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'Der sælges alkohol til størstedelen af de sociale arrangementer' på deres uddannelse. På ungdomsuddannelser svarer 16,3 %, at de er meget enige og 37,7 % at de er enige i udsagnet, mens 35,0 % af de unge på videregående uddannelser angiver, at de er meget enige og 40,0 % er enige.

Alkohol i forbindelse med job og praktik

De unge, der har angivet, at de har et fritidsjob og har et alkoholforbrug, er blevet spurgt, om de inden for de seneste 30 dage har indtaget alkohol på deres fritidsarbejdsplads. Henholdsvis 3,4 % af de 15-årige, 6,1 % af de 16-17-årige og 17,0 % af de 18-24-årige angiver, at de har indtaget alkohol på deres fritidsarbejdsplads inden for de seneste 30 dage. Samtidig angiver henholdsvis 16,2 % af de 15-årige, 22,5 % af de 16-17-årige og 26,5 % af de 18-24-årige, at de har indtaget

alkohol sammen med deres kollegaer uden for fritidsarbejdspladsen inden for de seneste 30 dage. Unge, der har været i praktik inden for det seneste år, er ligeledes blevet spurgt om de har indtaget alkohol med deres kolleger fra deres praktikplads inden for de seneste 30 dage. Andelen, der har indtaget alkohol sammen med deres kollegaer fra praktikpladsen uden for arbejdspladsen inden for de seneste 30 dage, er 2,5 % blandt de 15-årige, 10,3 % blandt de 16-17-årige og 23,6 % blandt de 18-24-årige.

Alkohol i foreningslivet

De unge, der har angivet, at de går til en fritidsaktivitet og har et alkoholforbrug er yderligere blevet spurgt, hvor ofte de drikker alkohol i forbindelse med deres fritidsaktiviteter. Blandt de 15-årige angiver 88,8 % at de aldrig drikker i forbindelse med deres fritidsaktivitet, mens denne andel er 61,8 % blandt de 16-17-årige og 40,6 % blandt de 18-24-årige. Unge, der går til en fritidsaktivitet er ligeledes blevet spurgt hvornår der typisk bliver drukket alkohol. Blandt de 16-17-årige angiver 39,2 %, at der bliver drukket alkohol til "Fester eller arrangementer (f.eks. julefrokoster eller sommerfest)", og blandt de 18-24-årige er den tilsvarende andel 60,7 %.

Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol

Andelen af unge, der angiver at de har drukket mere end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, stiger med stigende alder. F.eks. angiver 6,3 % af de 15-årige at de ofte eller nogle gange har drukket mere end de havde lyst til, mens den tilsvarende andel er 17,0 % blandt 16-17-årige og 25,0 % blandt 18-24-årige. Ligeledes er andelen af unge, der har oplevet at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", størst blandt de 18-24-årige, hvor 14,2 % svarer "Ja, ofte" og 42,2 % svarer "Ja, nogle gange". Blandt de 15-årige er de tilsvarende andele 5,5 % og 20,5 % og blandt de 16-17-årige er andelen 8,4 % og 32,7 %.

Knap hver tredje (28,5 %) blandt de 15-årige har inden for det seneste år oplevet at få blackouts eller ikke kunne huske hele eller dele af aftenen fordi de har drukket alkohol. Blandt de 16-17-årige har 46,7 % oplevet det samme, og blandt de 18-24-årige er det omkring halvdelen (49,0 %). Samtidig angiver 1,3 % blandt 15-årige, 3,9 % blandt 16-17-årige og 5,5 % blandt 18-24-årige, at de har været på skadestuen én eller flere gange inden for det seneste år fordi de har drukket alkohol.

Læsevejledning

Denne rapport består af i alt ni kapitler. Indledningsvist beskrives baggrunden for undersøgelsen (kapitel 1), efterfulgt af en beskrivelse af dataindsamlingsmetoden og materialegrundlaget samt den udførte databearbejdning (kapitel 2). Derefter præsenteres respondenternes alkoholvaner beskrevet ved drikkefrekvens, fuldskabsorienteret indtag (binge-drinking), samt det ugentlige indtag (kapitel 3). I kapitel 4 beskrives respondenternes oplevelse af tilgængelighed af alkohol fordelt på alkoholtyper, salgssteder og salgstidspunkter (kapitel 4). I kapitel 5 beskrives respondenternes oplevelse af kontrol ved køb af alkohol. De efterfølgende tre kapitler beskriver forbrug og regulering af alkohol i forbindelse med uddannelse (kapitel 6), alkohol i forbindelse med job og praktik (kapitel 7) samt alkohol i fritidslivet (kapitel 8). Afslutningsvist præsenteres de unges holdninger til alkohol, oplevelse af drikkepres og negative oplevelser med alkohol (kapitel 9).

Undersøgelsen er en tværsnitsundersøgelse, hvilket betyder, at resultaterne er udtryk for et øjebliksbillede. Derfor er det ikke muligt at påvise forholdet mellem årsag og virkning ud fra disse resultater.

Resultaterne præsenteres hovedsageligt i figurer og tabeller, mens de enkelte steder alene præsenteres i tekst. I hver figur og tabel angives antallet af respondenter, som har besvaret det pågældende spørgsmål (n) sammen med forekomsten angivet i procent (%). Læseren bør være opmærksom på, at der i forbindelse med databearbejdningen er foretaget en vægtningsprocedure, der tager højde for afvigelser i henhold til udvalgte sociodemografiske karakteristika mellem sammensætningen af undersøgelsens respondenter og befolkningssammensætningen i hele landet. Dette betyder, at antallet af respondenter (n) er præsenteret som det uvægtede antal, mens forekomsten (%) vises som den vægtede andel (se mere om vægtning i afsnit 2.3). Antallet af respondenter vil variere mellem de enkelte spørgsmål, da det har været muligt for respondenterne at springe spørgsmål over og der har været indlagte spring i spørgeskemaet, hvor modtagelsen af et spørgsmål er betinget af svaret på ét eller flere foregående spørgsmål. Desuden har det for enkelte spørgsmål været muligt at angive flere svar. Sidstnævnte vil fremgå eksplicit i figur- eller tabelteksten, hvor det er aktuelt.

Af datasikkerhedsmæssige grunde er fordelinger med under fem respondenter ikke angivet i rapporten. I tabeller vises dette som "n/a", mens det i figurerne vises som et blankt felt. Med henblik på at illustrere eventuelle sociodemografiske forskelle i undersøgelsens temaer, præsenteres udvalgte resultater opdelt på køn, aldersgruppe, eller uddannelse- og erhvervsstatus. Endeligt bør det bemærkes, at vi i denne rapport ikke tester for, hvorvidt de observerede forskelle mellem grupper, er statistisk signifikante.

1 Baggrund

Danske unge starter med at drikke alkohol i en tidligere alder og har et mere fuldskabsorienteret alkoholforbrug end unge i andre europæiske lande (1, 2). Seneste tal fra den internationale undersøgelse European School Survey Projects on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) 2019, viste at 40 % af de danske 15-16-årige havde været fulde inden for de seneste 30 dage, mens det europæiske gennemsnit ligger på 13 % (3). Ligeledes viser tal fra den Nationale Sundhedsprofil 2021 at andelen af personer, der drikker mere end 10 genstande om ugen er større i aldersgruppen 16-24 år (23,9 %), sammenlignet med resten af befolkningen (15,7 %) (4).

Det er veldokumenteret, at et højt alkoholindtag er forbundet med en lang række skadelige konsekvenser med store omkostninger både for samfundet og for det enkelte individ. Unges alkoholforbrug kan være forbundet med umiddelbare negative konsekvenser som skader og ulykker samt konflikter, vold og fortrudte handlinger. Når promillen øges, stiger risikovilligheden og dømmekraften svækkes, hvilket øger risikoen for skader og ulykker, som i værste tilfælde kan være dødelige. En undersøgelse fra 2021 viste, at der i gennemsnit var 14 alkoholrelaterede dødsfald årligt blandt de 15-25 årige i perioden 2010-2019 (5). Ydermere tyder nogle studier på at unge, der drikker meget og begynder tidligt, ligeledes kan være i større risiko for mere langsigtede konsekvenser som ringere eller manglende gennemførelse af uddannelse, samt alkoholproblemer og/eller alkoholrelaterede sygdomme senere i livet (6).

Den danske alkoholpolitik har traditionelt set været liberal og ansvaret for regulering af alkoholforbruget har i højere grad ligget hos individet fremfor gennem offentlig regulering (7). Verdens Sundhedsorganisation WHO vurderer, at Danmark er et af de lande i Europa, der har indført færrest begrænsninger, når det kommer til at mindske tilgængeligheden af alkohol (6). I Danmark er aldersgrænsen 16 år for køb af alkohol med en alkoholprocent under 16,5 % og 18 år for højere alkoholprocent i detailhandlen (8, 9). Danmark er dermed et ud af otte lande i Europa, hvor det er tilladt at købe alkohol som 16-årig, mens der i de fleste europæiske lande er en aldersgrænse på minimum 18 år (6). Ydermere er der i Danmark relativt let adgang til køb af alkohol, da regulering af alkoholbevillinger og salg af alkohol er begrænset og priserne er lavere, sammenlignet med andre lande (6). Ifølge markedsføringsloven §11 stk. 2 er det ikke tilladt at reklamere for produkter med alkohol direkte til børn og unge under 18 år (10). Alkoholreklamenævnet, som består af repræsentanter for alkoholindustrien og forbrugerrådet, afgør om erhvervslivet overholder industriens egne retningslinjer for markedsføring af alkohol, som yderligere foreskriver at markedsføring af alkohol ikke må opfordre til et stort eller umådeholdent forbrug (11). I tilfælde hvor retningslinjerne ikke overholdes kan de komme med en påtale. Dette er en relativ mild form for sanktion sammenlignet med andre lande,

hvor overtrædelse af markedsføringsregler for alkohol kan give store bødestrafte (6). Ifølge WHO kan en strammere og mere regulerende alkoholpolitik med effektive tiltag som aldersgrænser, kontrol af detailsalg, hævede priser, salgsrestriktioner i visse tidsrum eller steder, salgsrestriktioner ved specielle events og alkoholfrie miljøer have en forebyggende effekt på forbruget af alkohol (12).

I marts 2022 opdaterede Sundhedsstyrelsen deres udmeldinger vedrørende alkohol, og anbefaler nu at voksne over 18 år højst drikker 10 genstande om ugen og maksimalt fire genstande ved samme lejlighed. Sundhedsstyrelsen tilføjede ligeledes til deres udmelding, at børn og unge under 18 år helt frarådes at drikke alkohol, og at unge mellem 18-25 år bør drikke så lidt som muligt og være opmærksomme på ikke at overskride udmeldingerne, da de unge voksne er særligt sårbare for alkohol (13).

Efterfølgende, i samme måned, præsenterede den daværende regering (Socialdemokratiet) sit udspil til sundhedsreformen "Gør Danmark sundere". Udspillet inkluderede en alkoholhandleplan, hvor den daværende regering blandt andet foreslog, at aldersgrænsen for salg af alkohol sættes op til 18 år, hvilket skulle ske i kombination med et øget fokus på tiltag, der understøtter sunde ungdomsfællesskaber samt effektiv kontrol og håndhævelse af reglerne (14).

For at kunne vurdere effekten af forskellige strukturelle tiltag er det vigtigt, at vi har opdateret viden om unges alkoholforbrug, oplevelse af tilgængelighed af alkohol og deres holdninger til alkohol - hvilket denne rapport skal bidrage med.

1.1 Formål

Denne rapport er tænkt som en basisrapport og har til formål at afdække 15-24-åriges forbrug af forskellige typer alkohol i 2022, samt at afdække de unges holdninger til alkoholkulturen og deres oplevelse af tilgængeligheden af alkohol. Endeligt håber vi, at resultaterne fra denne rapport kan udgøre et sammenligningsgrundlag for kommende dataindsamlinger.

2 Materiale og metode

Denne rapport er baseret på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt unge i alderen 15-24 år med bopæl i Danmark.

2.1 Spørgeskema

Spørgerammen for denne rapport er udviklet specifikt til denne måling, men flere spørgsmål var hentet fra eller inspireret af tidligere undersøgelser i lignende målgrupper for at øge validiteten af undersøgelsen (2, 4, 15, 16). Spørgsmålene blev formuleret, så de kunne afdække generelle tema-tikker omkring alkoholforbrug, adfærd og holdninger, der relaterer sig til oplagte forebyggelseste-maer som kontrol og håndhævelse af aldersgrænse, tilgængelighed og alkoholfrie miljøer. Spørge-skemaet bestod ydermere af en række generelle spørgsmål om respondentens demografiske og socioøkonomiske forhold, helbred samt brug af tobaks- og nikotinholdige produkter og andre rus-midler end alkohol. I alt bestod spørgeskemaet af 66 spørgsmål. Der blev indlagt spring i spørge-skemaet (hvor antallet af spørgsmål og spørgsmålsrækkefølgen er betinget af svaret på ét eller flere af de foregående spørgsmål), således at respondenterne alene modtog spørgsmål, der var relevant for vedkommende.

2.2 Dataindsamling

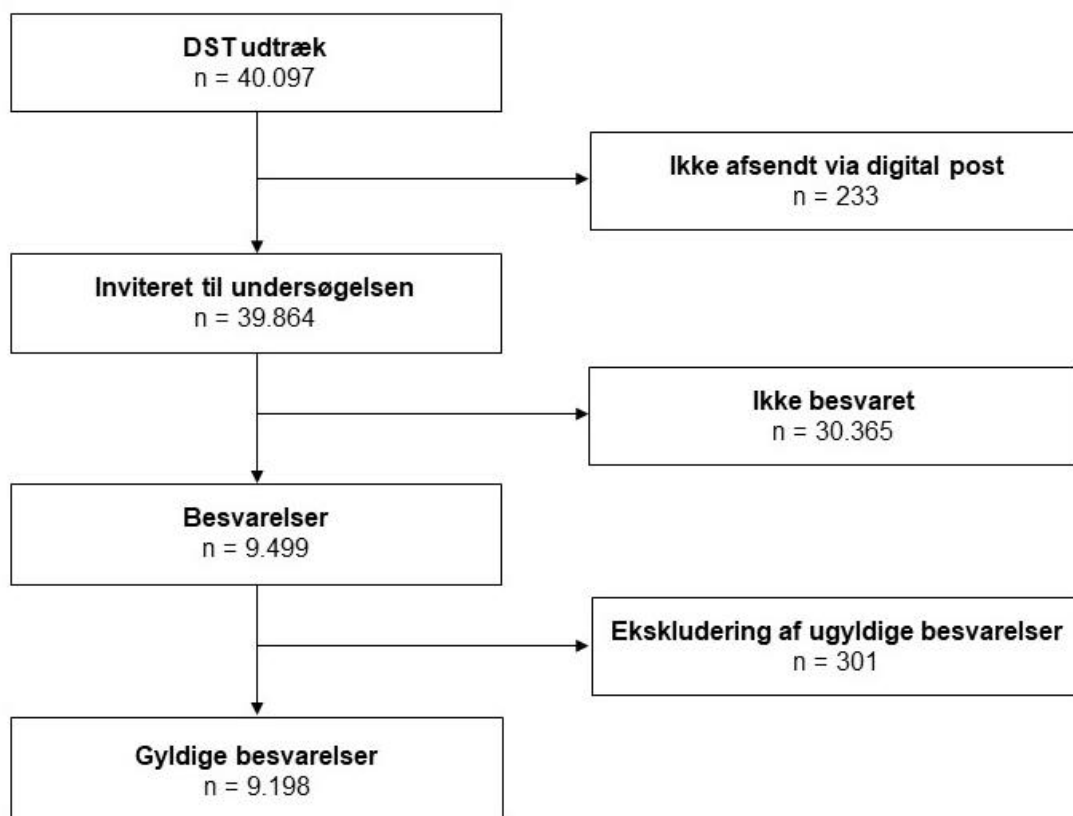
Respondenterne til undersøgelsen blev udtrukket tilfældigt af Danmarks Statistik i august 2022 og den repræsentative stikprøve var på 40.097 personer i alderen 15-24 år (født før den 01.09.2007 og efter den 01.09.1997). Dataindsamlingen foregik digitalt. Invitation og link til det elektroniske spør-geskema blev sendt med digital post til 39.864 borgere (233 invitationer blev ikke leveret) i oktober og november 2022. For at øge svarprocenten i undersøgelsen modtog alle respondenter første ryk-ker efter en uge og anden rykker efter tre uger, såfremt de på daværende tidspunkt ikke havde besvaret spørgeskemaet eller ikke aktivt havde frmeldt sig deltagelse i undersøgelsen.

Unge som målgruppe kan være svære at nå, hvorfor det var særligt vigtigt at tilpasse indsamlings-metoden til målgruppen. Spørgeskemaet kunne således tilgås fra forskellige enheder som mobil, tablet og computer som yderligere forsøg på at optimere svarprocenten. Da spørgeskemaet er for-muleret på dansk, er dataindsamlingen begrænset til personer, der kan læse og forstå dansk. Det skal bemærkes, at dataindsamlingsperioden er foregået i overgangsfasen fra NemID til MitID i en periode, hvor det er blevet muligt at tilgå digital post via flere forskellige platforme, hvilket muligvis kan have haft indflydelse på svarprocenten og trukket den ned (17).

Dataindsamlingen startede medio oktober 2022 og blev afsluttet ultimo november 2022. Information om sociodemografiske karakteristika som køn, alder, kommune og statsborgerskab blev indhentet i forbindelse med Danmarks Statistiks udtræk. Express A/S har varetaget opsætning og digital ud-sendelse af spørgeskemaet.

I alt besvarede 9.499 personer spørgeskemaet og deltog derved i undersøgelsen. Det endelige datasæt indeholder 9.198 gyldige besvarelser, idet 301 besvarelser manglede information om alkoholindtag eller blev vurderet useriøse. Den endelige svarprocent er således på 23 %

Figur 1.2.1: Flowdiagram over respondenter i undersøgelsen

2.3 Vægtning

Det er væsentligt for undersøgelsens validitet, at sammensætningen af sociodemografiske karakteristika blandt respondenterne er tilsvarende sammensætningen i befolkningen. En afvigelse fra dette vil svække undersøgelsens konklusioner. Derfor er der foretaget en vægtning for 'non-response'. Således er besvarelsen for den enkelte svarperson i undersøgelsen vægtet i forhold til, hvor sandsynligt det er at modtage en besvarelse fra en person med samme sociodemografiske karakteristika, i denne undersøgelse: køn, alder, bopælsregion og statsborgerskab.

2.4 Deltagere og sociodemografiske karakteristika

Information om køn blev indhentet via CPR-nummeret og opgjort som henholdsvis mand eller kvinde. Information om fødselsdato blev ligeledes indhentet via CPR-nummeret og anvendt til at beregne alder. Alder blev beregnet ud fra besvarelsesdato blandt deltagerne og for datoen for

udsendelse af spørgeskemaet blandt ikke deltagerne og er opgjort i hele år. En lille gruppe nåede i indsamlingsperioden at fylde 25 år, og denne gruppe bliver i rapporten grupperet sammen med de 24-årige. I resultatformidlingen er alder inddelt i tre alderskategorier baseret på den nuværende lovgivning (8) i forhold til aldersgrænse for køb af alkohol: 15 år, 16-17 år og 18-24 år. Information om bopælsregion er indhentet via Danmarks Statistik og fordelt på de fem regioner: Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Af tabel 2.4.1 fremgår de sociodemografiske karakteristika for deltagerne i undersøgelsen, samt for alle inviterede. I respondentgruppen er der flere kvinder (59,7%) end mænd (40,3%). I forhold til aldersfordelingen er 6,2 % 15 år, 23,3 % 16-17 år, 32,5 % 18-20 år, og 38,0 % 18-24 år. For bopælsregion gælder det, at størstedelen af respondenterne har bopæl i Region Hovedstaden (28,6 %) og den mindste andel bor i Region Nordjylland (10,8 %). Langt størstedelen af respondenterne har dansk statsborgerskab (95,0 %). For både køn, alder, region og statsborgerskab ses mindre forskelle mellem respondenterne og alle inviterede til undersøgelsen. Disse forskelle bliver der imidlertid taget højde for i vægtningsproceduren (se afsnit 2.3).

Tabel 2.4.1: Sociodemografiske karakteristika opdelt på respondenter og alle inviterede

	Respondenter		Alle inviterede*	
	%	n	%	n
Total	100 %	9.198	100 %	39.563
Køn				
Mænd	40,3 %	3.710	50,7 %	20.058
Kvinder	59,7 %	5.488	49,3 %	19.505
Alder				
15 år	6,2 %	573	8,4 %	3.343
16-17 år	23,3 %	2.143	19,3 %	7.623
18-20 år	32,5 %	2.988	29,0 %	11.470
21-24 år	38,0 %	3.494	43,3 %	17.127
Gennemsnitsalder i år (standard afvigelse)	19,5	(2,8)	19,7	(2,9)
Region				
Hovedstaden	28,6 %	2.635	32,1 %	12.716
Sjælland	12,8 %	1.174	12,8 %	5.078
Syddanmark	22,5 %	2.068	20,4 %	8.068
Midtjylland	25,3 %	2.326	24,4 %	9.646
Nordjylland	10,8 %	995	10,2 %	4.055
Statsborgerskab				

Dansk	95,0 %	8.735	90,6 %	35.836
EU, Norge, Schweiz, Lichtenstein og Storbritannien	2,4 %	219	4,8 %	1.880
Ingen oplysninger/statsløse	2,7 %	244	4,7 %	1.847

*Alle inviterede, når respondenter med ugyldige besvarelser er taget fra.

Respondenterne er blevet bedt om at angive hvad de laver til hverdag. Hvis de både er under uddannelse og i beskæftigelse er de blevet bedt om at angive det svar, der passer bedst på dem, hvor de bruger det meste af deres tid. I tabel 2.4.2 fremgår respondenternes aktuelle uddannelse- og erhvervsstatus og boligsituation. I forhold til uddannelse- og erhvervsstatus går omkring en tredjedel af respondenterne på en gymnasial uddannelse (29,9 %). En femtedel går på en videregående uddannelse (21,5 %), mens 10,3 % går i grundskole/folkeskole og 8,0 % på en forberedende grunduddannelse (FGU), ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU) eller erhvervsuddannelse. Knap en fjerdedel er i arbejde (23,0 %) og kun en mindre andel er hverken i arbejde eller under uddannelse (5,1 %) eller har angivet en anden form for uddannelse eller beskæftigelse (2,2 %).

Størstedelen af respondenterne er hjemmeboende, hvor henholdsvis 40,7 % bor hos forældre som bor sammen, 12,1 % bor hos den ene forælder, mens 6,7 % bor skiftevis hos forældre. En fjerdedel bor med en kæreste/ægtefælle/ven eller andre i bofællesskab eller kollegie (24,0 %) og 12,6 % bor alene. Kun en mindre andel bor med en plejefamilie eller på et opholdssted (1,4 %), eller har et andet boligforhold end beskrevet ovenfor (2,4 %).

Tabel 2.4.2: Uddannelse- og erhvervsstatus og boligsituation

	Respondenter	
	%	n
Uddannelse- og erhvervsstatus		
Går i grundskole/folkeskole [†]	10,3 %	951
Går på FGU, STU eller erhvervsuddannelse	8,0 %	737
Går på gymnasial uddannelse (STX, HHX, HTX, HF, EUX)	29,9 %	2.750
Går på en videregående uddannelse	21,5 %	1.974
Er i arbejde	23,0 %	2.114
Er hverken i arbejde eller under uddannelse	5,1 %	472
Andet**	2,2 %	200
Boligsituation		
Bor hos forældre som bor sammen	40,7 %	3.746
Bor skiftevis hos forældre	6,7 %	620
Bor kun hos den ene forælder	12,1 %	1.110
Bor med kæreste/ægtefælle/ven/andre	24,0 %	2.210

Plejefamilie/opholdssted	1,4 %	130
Bor alene	12,6 %	1.158
Andet	2,4 %	224

*Grundskole/folkeskole inkluderer elever på efterskole. **Andet inkluderer blandt andet højskole og værnepligt, korte kurser og udenlandsophold.

3 Alkoholvaner

Alkoholforbrug er en af de faktorer, der har stor betydning for folkesundheden i Danmark (18). Et højt alkoholindtag kan være årsag til mere end 200 kroniske og akutte tilstande og sygdomme, herunder blandt andet forgiftning, afhængighed, leverlidelser, hjertekarsygdomme, en lang række kræftsygdomme samt øget dødelighed (4, 12, 18, 19). Det er både mængden af alkohol og drikkemønstret, der kan have helbredsmæssige konsekvenser. Dette kapitel afdækker de unges alkoholvaner og er inddelt i undertemaerne: frekvens af alkoholindtag, binge-drinking, samt ugentligt alkoholindtag målt i genstande og fordelt på alkoholtyper. Ydermere afdækkes det, hvor mange unge, der ikke drikker alkohol og de unges årsager hertil.

3.1 Frekvens af alkoholindtag

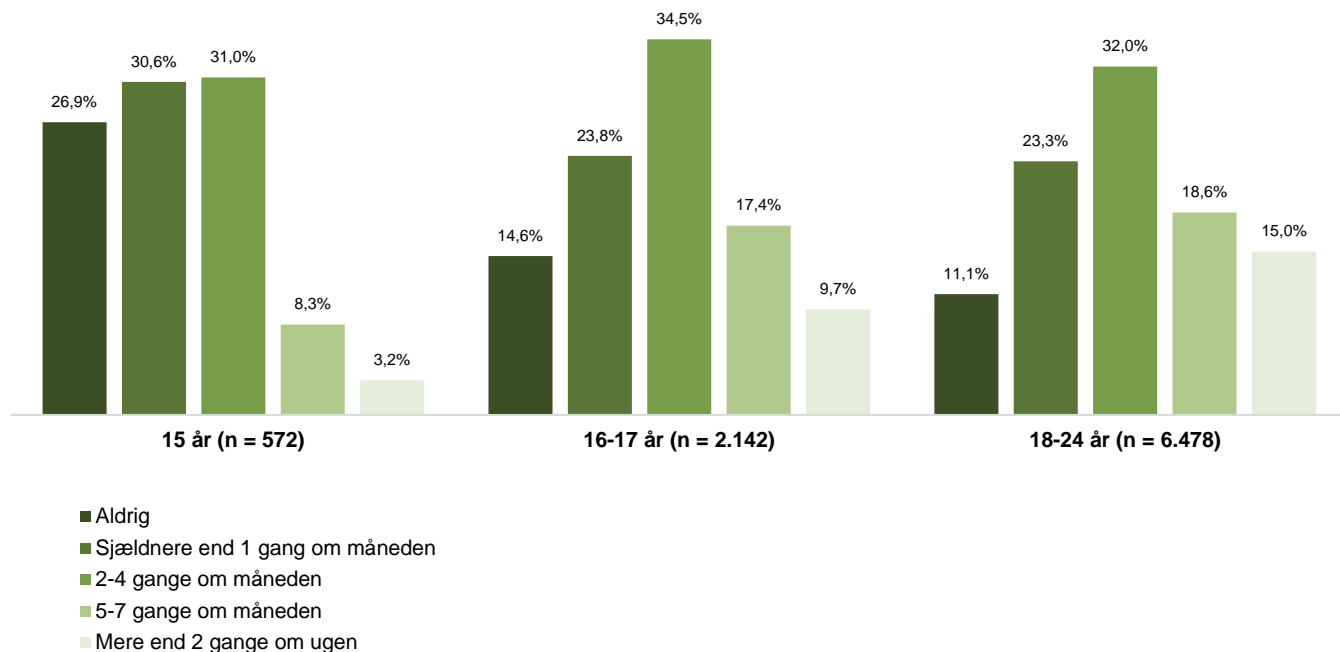
De unge er i spørgeskemaet blevet bedt om at angive, hvor ofte de drikker noget, der indeholder alkohol. Langt størstedelen af unge mellem 15-24 år, har drukket alkohol mindst én gang om måneden, og ca. hver tredje angiver at drikke alkohol to til fire gange om måneden (32,4 %) (Tabel 3.1.1). En lidt større andel af kvinder drikker højst én gang om måneden sammenlignet med mænd (35,9 % vs. 29,0 %), mens andelen der drikker alkohol to til tre gange om ugen eller oftere, er dobbelt så stor blandt mænd sammenlignet med kvinder (17,4 % vs. 8,4 %). Andelen som aldrig drikker alkohol udgør 13,6 % blandt mænd og 12,6 % blandt kvinder.

Tabel 3.1.1: Frekvens af alkoholindtag, opdelt på køn

	Total n = 9.192	Mænd n = 3.708	Kvinder n = 5.484
Aldrig	13,1 %	13,6 %	12,6 %
Højst 1 gang om måneden	24,0 %	21,8 %	26,4 %
2-4 gange om måneden	32,4 %	29,0 %	35,9 %
5-7 gange om måneden	17,5 %	18,2 %	16,8 %
2-3 gange om ugen eller oftere	13,0 %	17,4 %	8,4 %

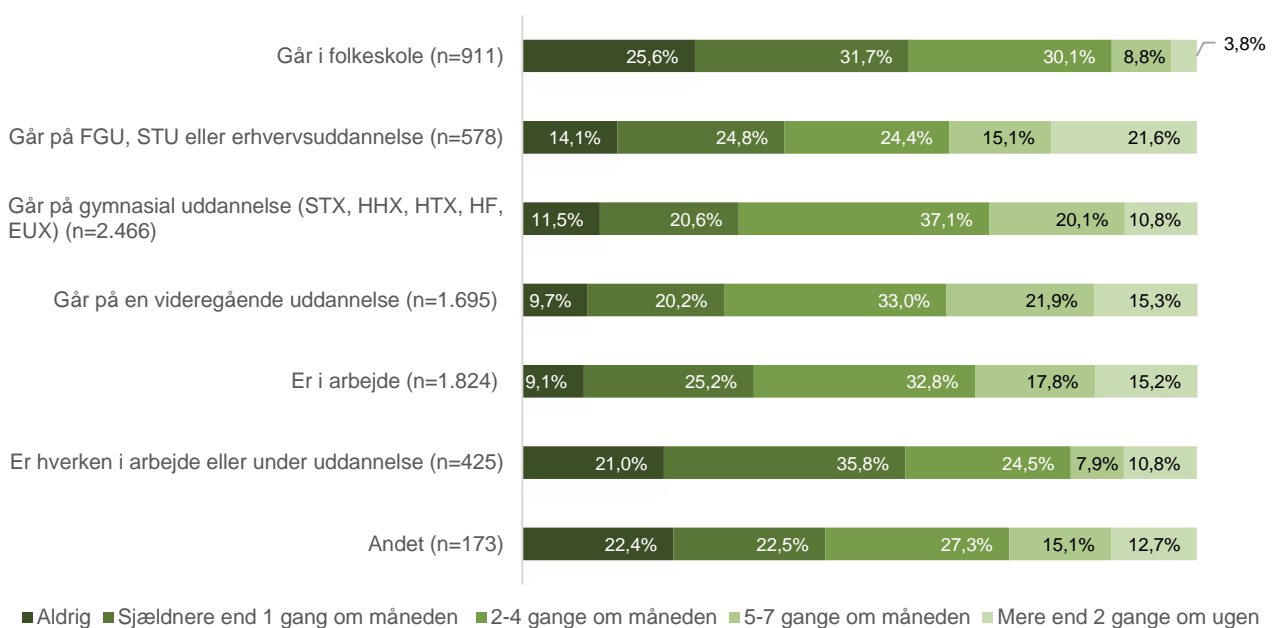
Figur 3.1.1 viser frekvens af alkoholindtag opdelt på alder. Der ses en tendens til, at jo ældre de unge er, des oftere drikker de alkohol. En markant højere andel af unge drikker alkohol henholdsvis fem til syv gange om måneden og mere en to gange ugentligt, i de to ældste aldersgrupper sammenlignet med de 15-årige. Andelen, der aldrig drikker alkohol, er størst blandt 15-årige (26,9 %) og lavest blandt 18-24-årige (11,1 %).

Figur 3.1.1: Frekvens af alkoholindtag, opdelt på alder

Figur 3.1.2 viser frekvens af alkoholindtag opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus. Andelen af unge som drikker alkohol mere end to gange om ugen er størst, blandt dem, der går på FGU, STU eller erhvervsuddannelse (21,6 %), mens andelen, som aldrig drikker, er størst blandt unge, der går i folkeskole (25,6 %), hverken er i arbejde eller uddannelse (21,0 %) eller har anden beskæftigelse (Andet i figur 3.1.2) (22,4 %).

Figur 3.1.2: Frekvens af alkoholindtag, opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus

3.2 Binge-drinking

Unge, der drikker alkohol er blevet bedt om at angive, hvor mange gange de inden for de seneste 30 dage har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking). Tabel 3.2.1 viser, at 29,3 % blandt mænd og 20,7 % blandt kvinder angiver at have binge-drukket fire eller flere gange de seneste 30 dage.

Tabel 3.2.1: Binge-drinking inden for de seneste 30 dage, opdelt på køn

	Total	Mænd	Kvinder
	n = 7.690	n = 3.050	n = 4.640
0 gange	26,7 %	24,4 %	28,9 %
1 gang	21,5 %	19,7 %	23,3 %
2-3 gange	26,8 %	26,6 %	27,1 %
≥ 4 gange	25,0 %	29,3 %	20,7 %

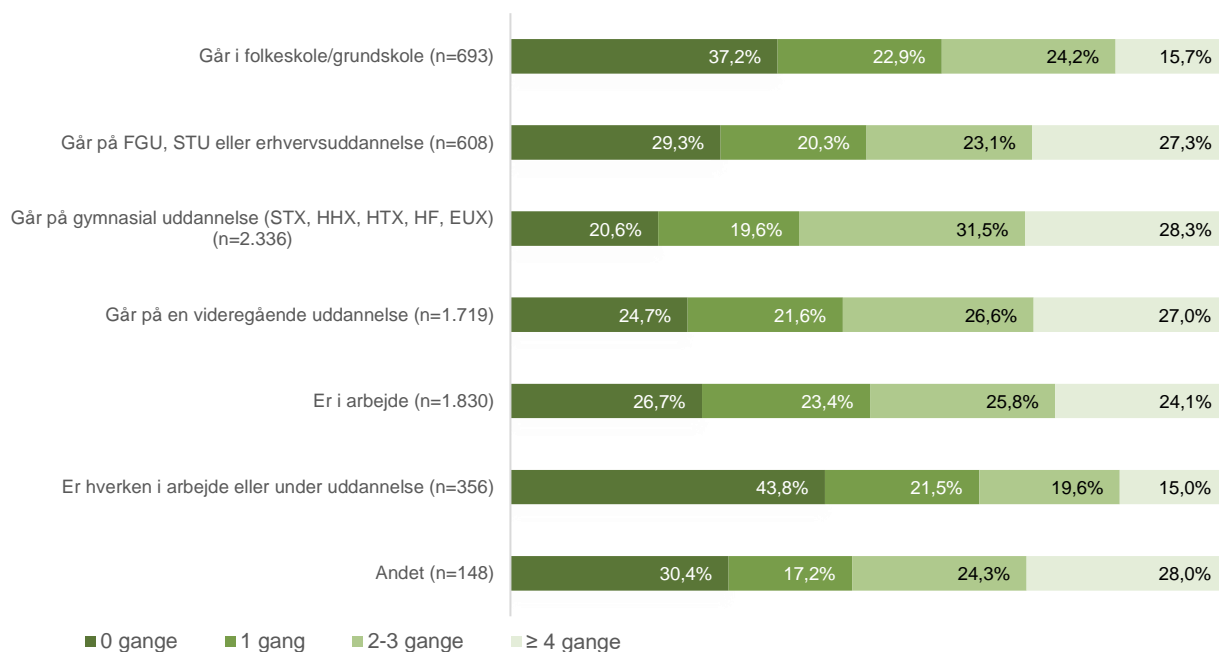
I tabel 3.2.2 ses andelen af unge som har binge-drukket inden for de seneste 30 dage opdelt på alder. Andelen der har binge-drukket fire eller flere gange de seneste 30 dage er størst blandt de 16-17-årige (26,0 %) og 18-24-årige (25,7 %). Omvendt er andelen af unge som ikke har binge-drukket størst blandt de unge på 15 år (37,8 %).

Tabel 3.2.2: Binge-drinking inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

	15 år n = 413	16-17 år n = 1.769	18-24 år n = 5.508
0 gange	37,8 %	23,9 %	26,3 %
1 gang	23,7 %	18,8 %	21,9 %
2-3 gange	23,1 %	31,2 %	26,1 %
≥ 4 gange	15,4 %	26,0 %	25,7 %

Figur 3.2.1 viser fordelingen af unge, der har binge-drukket inden for de seneste 30 dage opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus. Andelen, der har binge-drukket 0 gange de sidste 30 dage, er størst blandt unge i folkeskolen (37,2 %) og unge, der hverken er i arbejde eller under uddannelse (43,8 %). Det ses, at mere end hver fjerde, der har angivet, at de går på FGU, STU eller erhvervsuddannelse (27,3 %), at de går på gymnasial uddannelse (28,3 %), at de går på en videregående uddannelse (27,0 %) eller at de beskæftiger sig med noget andet (28,0 %), har binge-drukket mindst 4 gange inden for de seneste 30 dage.

Figur 3.2.1: Binge-drinking inden for de seneste 30 dage, opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus

3.3 Ugentligt alkoholindtag

De unge, der har angivet, at de drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvor mange genstande de i gennemsnit drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge. Ydermere er de unge blevet bedt om at angive alkoholtype (øl, vin, shots (alkoholprocent < 16,5 %) eller spiritus). På baggrund af disse oplysninger er et gennemsnitligt ugentligt antal genstande beregnet. Unge som aldrig drikker alkohol er blevet tilføjet og har fået værdien 0. De unge er herefter inddelt i to kategorier: unge, der drikker 10 genstande eller færre på en typisk uge (≤ 10 genstande) og unge, der drikker over 10 genstande på en typisk uge (> 10 genstande).

Tabel 3.3.1 viser, at unge mellem 15-24 år i gennemsnit drikker 10,2 genstande ugentligt. Det fremgår dog, at der er kønsmæssig forskel i det gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag, hvor mænd i gennemsnit drikker 11,8 genstande og kvinder i gennemsnit drikker 8,6 genstande. Det ses ligeledes, at en større andel mænd end kvinder har et gennemsnitligt alkoholindtag over 10 genstande ugentligt (hhv. 38,3 % og 30,9 %).

Tabel 3.3.1: Gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag, opdelt på køn

	Total n = 8.651	Mænd n = 3.446	Kvinder n = 5.205
Antal genstande ugentligt i gennemsnit	10,2	11,8	8,6
≤ 10 genstande	65,3 %	61,7 %	69,1 %
> 10 genstande	34,7 %	38,3 %	30,9 %

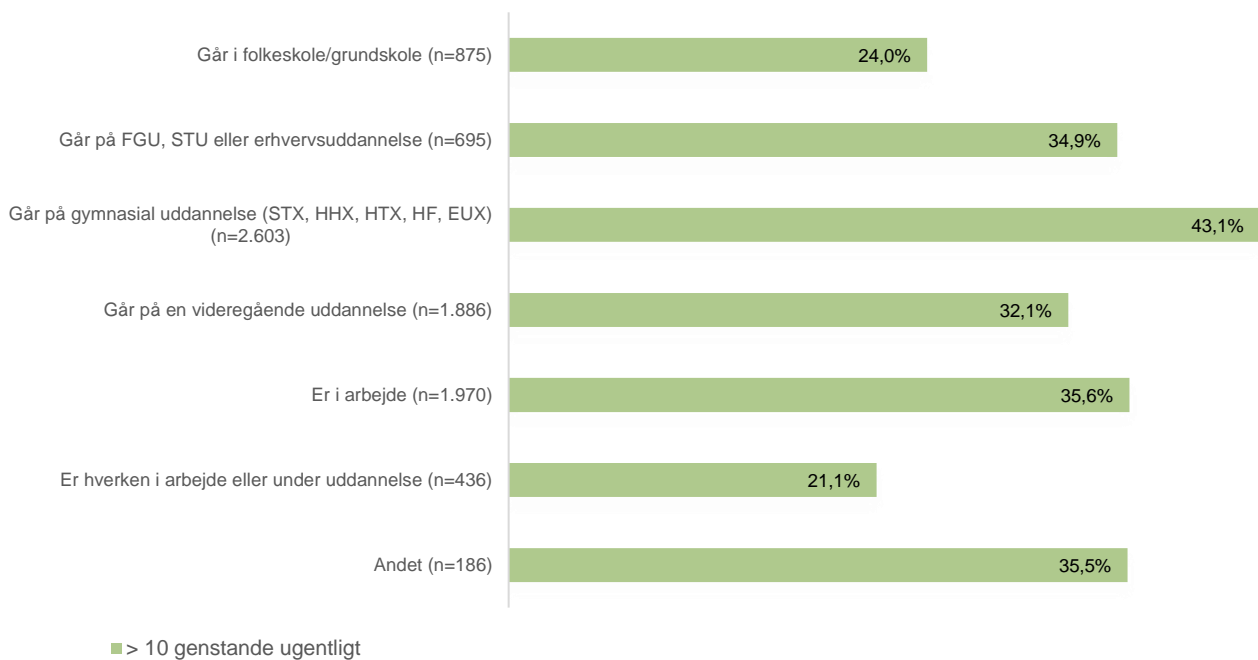
De unges gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag opdelt på alder, fremgår af tabel 3.3.2. Det ses, at 15-årige i gennemsnit drikker 6,1 genstande ugentligt, mens 16-17-årige og 18-24-årige i gennemsnit drikker henholdsvis 11,8 genstande ugentligt og 10,2 genstande ugentligt. Andelen, der drikker over 10 genstande ugentligt, er størst blandt 16-17-årige (41,2 %), sammenlignet med 18-24-årige (34,5 %) og 15-årige (20,5 %).

Tabel 3.3.2: Gennemsnitlige ugentlige alkoholindtag, opdelt på alder

	15 år n = 539	16-17 år n = 2.014	18-24 år n = 6.098
Antal ugentlige genstande i gennemsnit	6,1	11,8	10,2
≤ 10 genstande	79,5 %	58,8 %	65,5 %
> 10 genstande	20,5 %	41,2 %	34,5 %

Opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus ses det, at andelen af unge, der har et gennemsnitligt alkoholindtag på mere end 10 genstande om ugen, er størst blandt dem, der går på en gymnasial uddannelse (43,1 %) (figur 3.3.1). Derimod drikker færrest unge i grundskolen (24 %) og unge der hverken er i arbejde eller under uddannelse (21,1%) over 10 genstande om ugen.

Figur 3.3.1: Gennemsnitligt alkoholindtag på mere end 10 genstande om ugen, opdelt på uddannelse- og erhvervsstatus

I Tabel 3.3.3 fremgår de unges gennemsnitlige alkoholindtag i genstande om ugen fordelt på forskellige typer drikkevarer med alkohol ($\geq 2,5$ % alkohol) opdelt på køn og alder. Blandt 15-årige drikker både drenge og piger i gennemsnit cirka 6 genstande alkohol om ugen. Det ses, at alkoholindtaget er omkring dobbelt så højt blandt de 16-17-årige, hvor drenge i gennemsnit drikker 12,4 genstande og piger i gennemsnit drikker 11,2 genstande. Der ses en større kønsforskel på det ugentlige alkoholindtag blandt de 18-24-årige, hvor mænd gennemsnitligt drikker 12,4 genstande og kvinder drikker 8,1 genstande. I samtlige aldersgrupper udgør øl, cider og alkoholsodavand den største andel af det samlede antal genstande, både blandt mænd og kvinder. Shots udgør ligeledes en relativt stor andel af de 15-årige pigers alkoholindtag (2,1 genstande).

Tabel 3.3.3: Gennemsnitligt alkoholindtag i genstande om ugen fordelt på forskellige typer af alkohol, opdelt på køn og alder

		Totalt	Øl, cider og alkoholsodavand	Vin	Shots*	Spiritus**
15 år	Drenge	6,0	2,6	0,3	1,6	1,4
	Piger	6,2	2,5	0,3	2,1	1,2
16-17 år	Drenge	12,4	6,3	0,8	2,5	2,8
	Piger	11,2	4,2	1,0	3,2	2,7
18-24 år	Mænd	12,4	6,5	0,8	2,3	2,8
	Kvinder	8,1	3,3	1,3	1,8	1,8

*1 genstand svarer til 2 shots < 16,5 % alkohol. **1 genstand svarer til 1 shot ≥ 16,5 % alkohol.

De unge er ligeledes blevet spurgt om, hvor ofte de drikker alkoholfrie øl, vin eller drinks (alkoholprocent på max 0,5 %). Det fremgår af tabel 3.3.4, at størstedelen af de unge aldrig (76,9 %) eller højst én gang om måneden (18,2 %) drikker alkoholfrie alternativer.

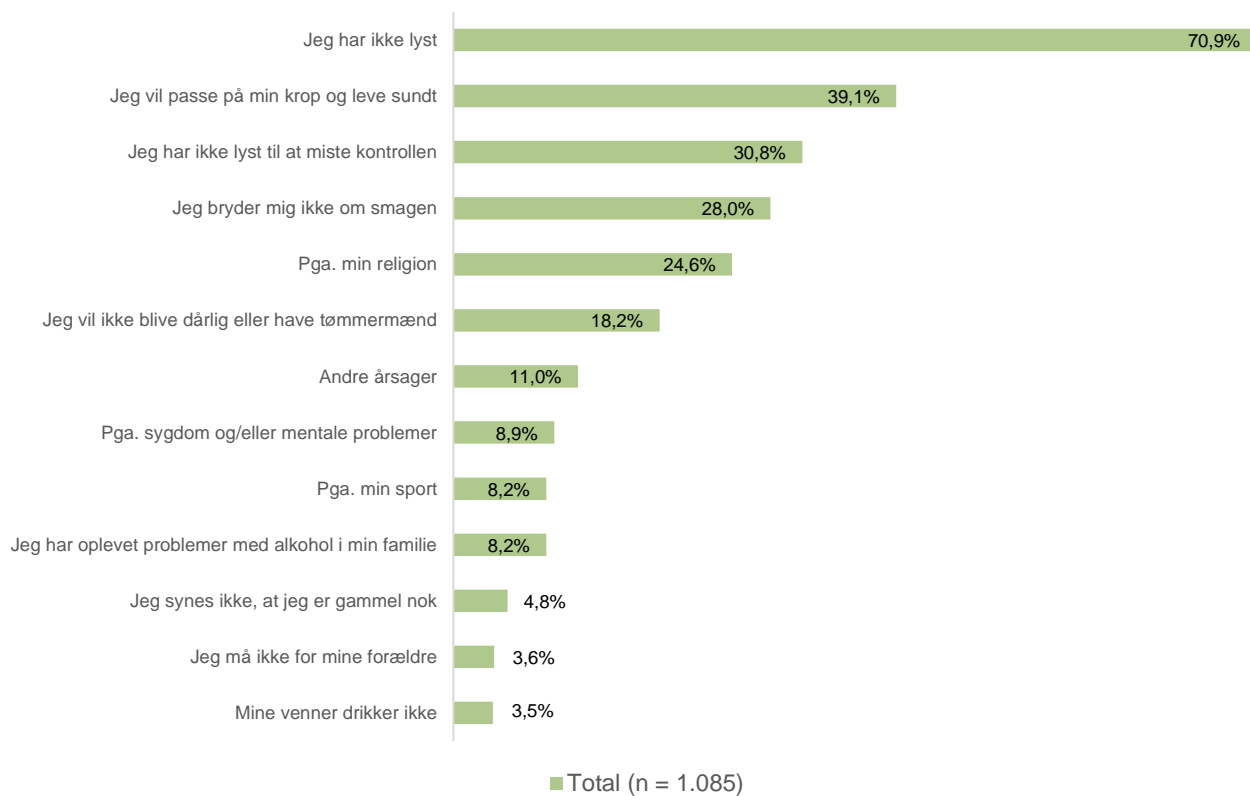
Tabel 3.3.4: Frekvens af indtag af alkoholfrie øl, vin eller drinks, opdelt på køn

	Total	Mænd	Kvinder
	n = 8.753	n = 3.494	n = 5.259
Aldrig	76,9 %	77,6 %	76,2 %
Højst 1 gang om måneden	18,2 %	17,3 %	19,1 %
2-4 gange om måneden	3,5 %	3,3 %	3,7 %
5-7 gange om måneden	0,8 %	0,9 %	0,7 %
2-3 gange om ugen eller oftere	0,6 %	0,8 %	0,3 %

3.4 Unge, der ikke drikker alkohol og årsager hertil

De unge, der har angivet, at de aldrig drikker alkohol, er blevet bedt om at angive årsager til, at de har valgt ikke at drikke alkohol. Det har været muligt at angive flere svar. Den største andel angiver at "Jeg har ikke lyst" (70,9 %) som årsag til hvorfor de ikke drikker alkohol og herefter kommer årsagerne "Jeg vil passe på min krop" (39,1 %) og "Jeg har ikke lyst til at miste kontrollen" (30,8 %).

Figur 3.4.1: Årsager til ikke at drikke alkohol

Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Svarmulighederne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

4 Tilgængelighed

Tilgængelighed af alkohol refererer til lethed eller bekvemmeligheden ved at få fat i alkohol, og er et af de forebyggende tiltag, der kan skrues på for at begrænse unges alkoholindtag (20, 21). Dette kapitel beskriver unges oplevelse af tilgængelighed af alkohol målt på, hvor svært de unge tror det vil være at anskaffe sig de forskellige typer af alkohol generelt og efter midnat, hvordan de anskaffede sig alkohol sidst de drak, samt om de har købt alkohol og i så fald, hvor de har købt det henne. Ydermere beskrives det, om de unge har købt alkohol på tilbud, og hvorvidt de oplever at barer, restauranter og lignende opfordrer til druk, samt hvor de indtager alkohol.

4.1 Oplevelse af tilgængelighed af forskellige typer drikkevarer med alkohol

De unge er blevet bedt om at angive, hvor svært de tror, det vil være at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol så som øl, cider, alkoholsodavand, vin, shots (< 16,5 %) og spiritus. Af tabel 4.1.1 ses det, at for alle typer af drikkevarer angiver den største andel af de unge, at de tror det vil være meget let at få fat i. Den største andel angiver, at de tror øl vil være meget let at få fat i (83,7 %). For drikkevarer med en højere alkoholprocent er andelen, der tror det vil være meget let at få fat i noget lavere, f.eks. angiver 65,5 % at de tror det vil være meget let at få fat i spiritus.

Tabel 4.1.1: Unges oplevelse af hvor svært de tror det vil være for dem at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol

	Umuligt	Meget svært	Svært	Let	Meget let	Ved ikke
Øl (n=8.666)	1,5 %	0,5 %	1,3 %	9,7 %	83,7 %	3,3 %
Cider ¹ (n=8.650)	1,5 %	0,8 %	1,7 %	11,8 %	79,8 %	4,3 %
Alkoholsodavand ² (n=8.644)	1,5 %	0,5 %	1,4 %	10,9 %	82,1 %	3,6 %
Vin ³ (n=8.639)	1,8 %	1,4 %	4,8 %	14,0 %	73,1 %	4,6 %
Shots ⁴ (n=8.653)	2,0 %	1,9 %	4,6 %	16,4 %	70,5 %	4,5 %
Spiritus ⁵ (n=8.654)	2,5 %	3,4 %	6,7 %	17,2 %	65,5 %	4,6 %

Drikkevarer med alkoholprocent under 2,5 % er ikke inkluderet i resultaterne.

¹Cider (f.eks. Rekorderlig, Somersby osv.)

²Alkoholsodavand (f.eks. Breezer, Mokai osv.)

³Vin (f.eks. hvidvin, rødvin, champagne osv.)

⁴Shots med alkoholprocent under 16,5 % (f.eks. Gajol, Flügel, Små sure osv.)

⁵Spiritus (f.eks. vodka, gin eller rom)

Tabel 4.1.2 viser andelen der tror, det vil være let eller meget let at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol opdelt på aldersgrupper. Her ses det, at der er aldersforskelle i oplevelsen af hvor let det er at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol. F.eks. angiver 75,7 % af de 15-årige, at de tror det vil være let eller meget let at få fat i øl, mens den tilsvarende andel er 92,6 %

blandt de 16-17-årige og 95,9 % blandt de 18-24-årige. For spiritus angiver 40,6 % af de 15-årige, at de tror det vil være let eller meget let at få fat i, mens den tilsvarende andel er 60,1 % blandt de 16-17-årige og 94,1 % blandt de 18-24-årige.

Tabel 4.1.2: Andel, der angiver, at de tror, det vil være let eller meget let at få fat i forskellige typer drikkevarer med alkohol, opdelt på alder

	Total n = 8.666*	15 år n = 545*	16-17 år n = 2.029*	18-24 år n = 6.092*
Øl	93,5 %	75,7 %	92,6 %	95,9 %
Cider	91,7 %	71,3 %	90,1 %	94,5 %
Alkoholsodavand	93,0 %	78,3 %	92,6 %	94,9 %
Vin	87,4 %	49,2 %	78,7 %	94,3 %
Shots	87,0 %	49,9 %	79,3 %	93,5 %
Spiritus	82,8 %	40,6 %	60,1 %	94,1 %

Drikkevarer med alkoholprocent under 2,5 % er ikke inkluderet i resultaterne.

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Øl".

4.2 Anskaffelse af alkohol

De unge er blevet spurgt om de nogensinde har købt alkohol forskellige steder. Tabel 4.2.1 viser andelen, der angiver at have købt alkohol i et supermarked, kiosk/tank, vin- og spiritus forhandler, bar/café/restaurant/natklub eller online. Den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked (84,1 %), mens den laveste andel angiver at have købt alkohol online (15,2 %). Andelen, der angiver at have købt alkohol online, er større blandt mænd (19,0 %) end kvinder (11,4 %).

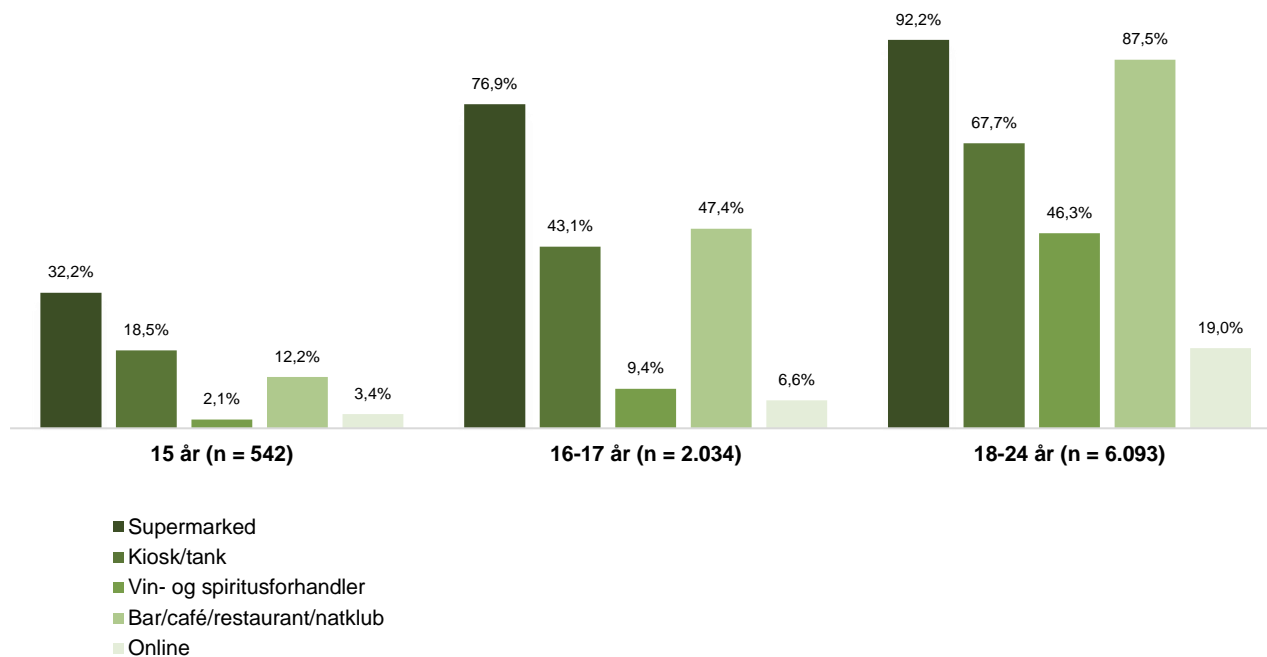
Tabel 4.2.1: Andel, der nogensinde har købt alkohol de respektive salgssteder, opdelt på køn

	Total n = 8.669*	Mænd n = 3.459*	Kvinder n = 5.210*
Supermarked	84,1 %	83,2 %	85,0 %
Kiosk/tank	58,7 %	61,2 %	56,1 %
Vin- og spiritusforhandler	35,2 %	38,3 %	32,2 %
Bar/café/restaurant/natklub	73,2 %	72,3 %	74,1 %
Online	15,2 %	19,0 %	11,4 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Figur 4.2.1 viser andelen af unge, der nogensinde har købt alkohol forskellige steder opdelt på aldersgrupper. F.eks. angiver 32,2 % af de 15-årige, at de har købt alkohol i et supermarked, mens den tilsvarende andel er 76,9 % blandt de 16-17-årige og 92,2 % blandt de 18-24-årige.

Figur 4.2.1: Andel, der nogensinde har købt alkohol de respektive salgssteder, opdelt på alder

Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol de respektive steder, er yderligere blevet bedt om at angive om de har købt alkohol inden for de seneste 30 dage de angivne steder. Blandt de unge, der har angivet at de nogensinde har købt alkohol i et supermarked angiver 65,5 % at de har købt alkohol i et supermarked inden for de seneste 30 dage (tabel 4.2.2) og 65,6 % angiver at have købt alkohol på bar/café/restaurant/natklub inden for de seneste 30 dage blandt dem, der nogensinde har købt alkohol her.

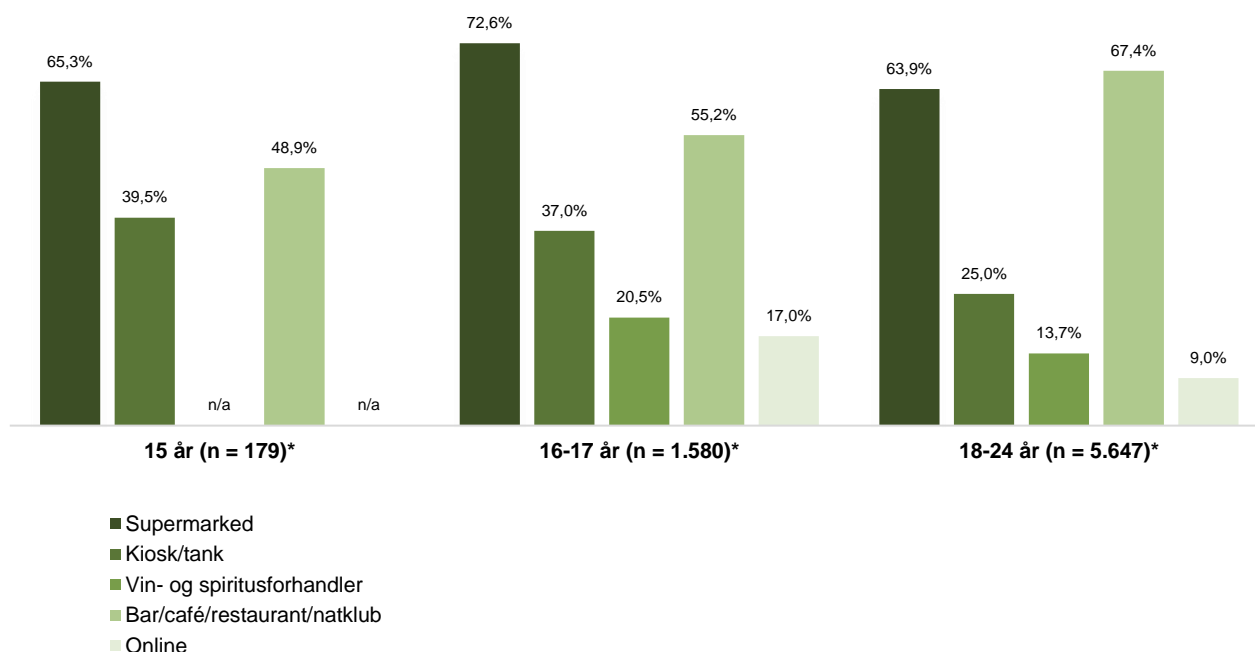
Tabel 4.2.2: Andel, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol de respektive salgssteder, blandt dem, der nogensinde har købt alkohol de samme steder, opdelt på køn

	Total n = 7.406*	Mænd n = 2.916*	Kvinder n = 4.490*
Supermarked	65,5 %	68,9 %	62,1 %
Kiosk/tank	27,1 %	33,5 %	20,1 %
Vin- og spiritusforhandler	14,0 %	17,2 %	10,2 %
Bar/café/restaurant/natklub	65,6 %	67,7 %	63,5 %
Online	9,8 %	11,1 %	7,6 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Figur 4.2.2 viser andelen af unge, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol forskellige steder, blandt dem der nogensinde har købt alkohol de angivne steder opdelt på alder. For alle aldersgrupper gælder det at supermarked og bar/café/restaurant/natklub er der hvor størstedelen angiver at have købt alkohol inden for de seneste 30 dage.

Figur 4.2.2: Andel, der inden for de seneste 30 dage har købt alkohol de respektive salgssteder, blandt dem, der nogensinde har købt alkohol samme steder, opdelt på alder

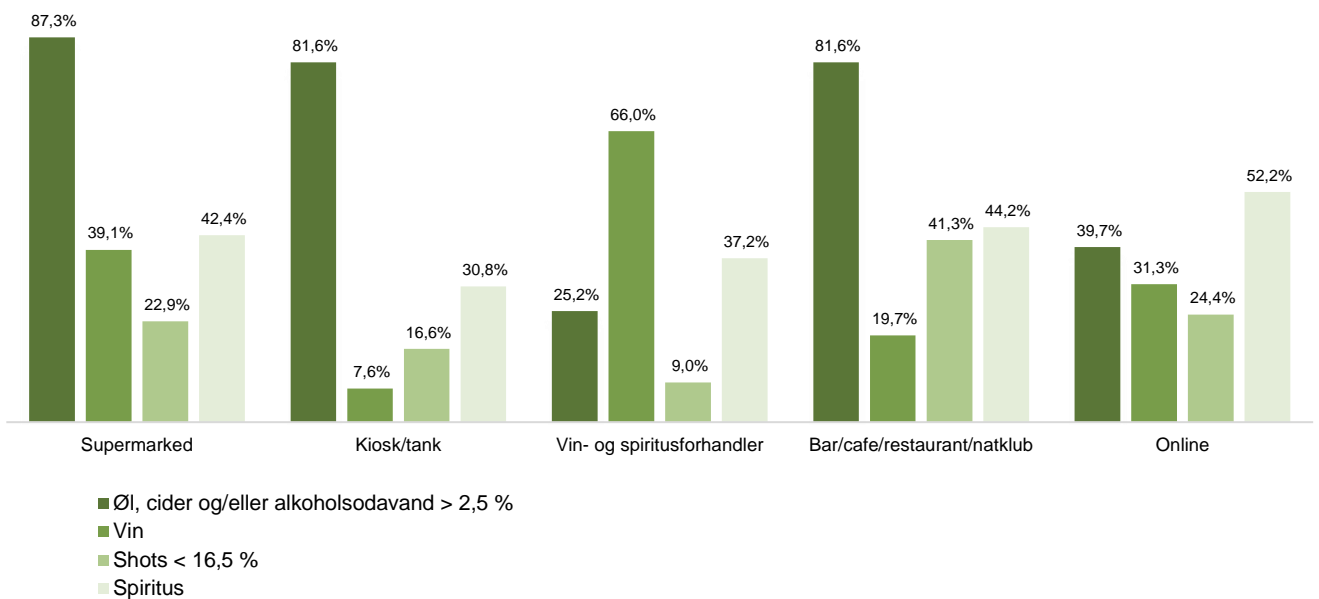

Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende. Data for "Vin- og spiritusforhandler" og "Online" for unge på 15 år, afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

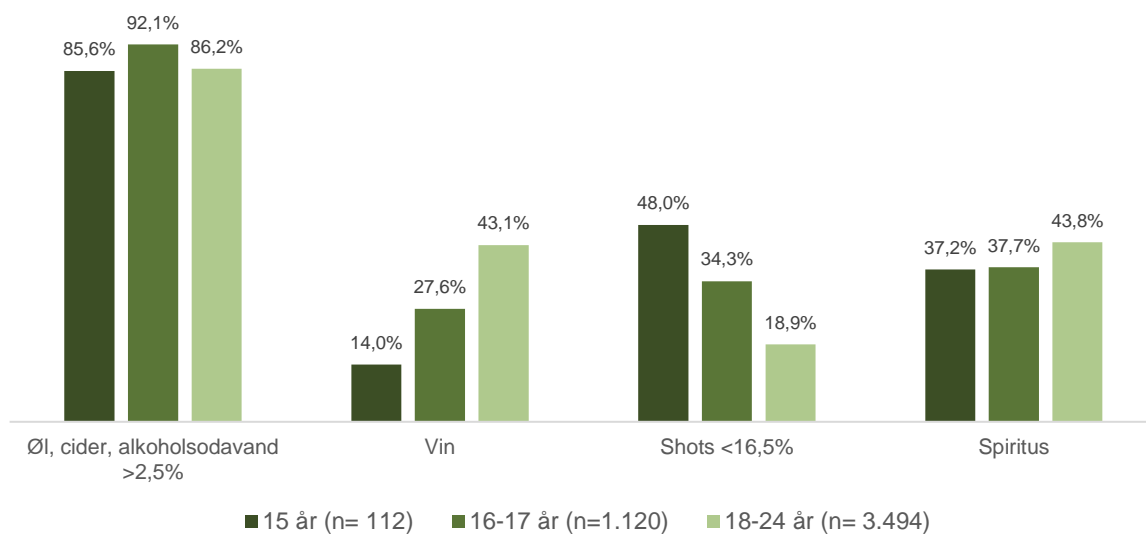
De unge, der har angivet, at de har købt alkohol inden for de seneste 30 dage, er blevet spurgt om hvilke typer drikkevarer med alkohol, de har købt de forskellige steder. Figur 4.2.3. viser andelen, der har købt forskellige typer drikkevarer med alkohol inden for de seneste 30 dage opdelt på hvor de har købt alkohol. I supermarked, kiosk/tank og bar/café/restaurant/natklub angiver den største andel at have købt øl, cider og/eller alkoholsodavand (over 80 %), mens der i vin- og spiritusforhandlere oftest bliver købt vin (66,0 %) og online bliver der oftest købt spiritus (52,2 %).

Figur 4.2.3: Typer alkohol, der er købt de respektive salgssteder inden for de seneste 30 dage

Figur 4.2.4. viser andelen, der har købt forskellige typer drikkevarer med alkohol inden for de seneste 30 dage i supermarked, blandt unge der har købt alkohol her, opdelt på alder. For alle aldersgrupper ses det, at størstedelen har købt øl, cider eller alkoholsodavand indenfor de seneste 30 dage. Her ses også at, der er en større andel blandt de 15-årige (48,0 %) og de 16-17-årige (34,4 %), der angiver at de har købt shots med en alkoholprocent under 16,5 %, sammenlignet med de 18-24-årige (18,9 %).

Figur 4.2.4: Typer alkohol, der er købt i supermarked inden for de seneste 30 dage blandt unge der har købt alkohol her, opdelt på alder

De unge, der har købt alkohol de respektive steder inden for de seneste 30 dage, er blevet spurgt om de har købt det på tilbud eller har fået det gratis (rabat, medlemskab, happy hour, mængderabat). Af tabel 4.2.3 fremgår det, at henholdsvis 41,1 %, 43,0 % og 40,8 % angiver at have købt alkohol på tilbud eller fået det gratis i et supermarked, bar/café/restaurant/natklub eller online. Andelen for kiosk/tank (11,0 %) og vin- og spiritusforhandler (15,7 %) er noget lavere.

Tabel 4.2.3: Andel af unge, der har købt alkohol på tilbud eller fået det gratis (rabat, medlemskab, happy hour, mængderabat) inden for de seneste 30 dage de respektive salgssteder

	Total n = 4.551*
Supermarked*	41,1 %
Kiosk/tank	11,0 %
Vin- og spiritusforhandler	15,7 %
Bar/café/restaurant/natklub	43,0 %
Online	40,8 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

4.3 Oplevelse af tilgængelighed efter kl. 24

De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol de respektive steder, er blevet spurgt til, hvor svært det er for dem at få fat i alkohol efter kl. 24 de pågældende steder. Tabel 4.3.1 viser andelen, der angiver, at de oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24 opdelt på køn. Her ses det, at den største andel angiver, at de oplever det

som let eller meget let at anskaffe sig alkohol på en bar/café/restaurant/natklub (81,6 %) efter kl. 24, efterfulgt af kiosk/tank (64,1 %).

Tabel 4.3.1: Andel, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24, opdelt på køn

	Total n = 7.269*	Mænd n = 2.842*	Kvinder n = 4.427*
Supermarked	15,5 %	16,2 %	14,7 %
Kiosk/tank	64,1 %	66,7 %	61,3 %
Vin- og spiritusforhandler	7,8 %	8,6 %	6,8 %
Bar/café/restaurant/natklub	81,6 %	82,3 %	80,8 %
Online	48,7 %	49,4 %	47,6 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Tabel 4.3.2 viser andelen, der angiver at de oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24 opdelt på alder. Det ses at andelen, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe sig alkohol i en kiosk/tank og på bar/café/restaurant/natklub, stiger med stigende alder, mens andelen, der oplevet at det er let eller meget let at anskaffe sig alkohol i et supermarked, falder med stigende alder. For de øvrige salgssteder er der ikke en klar aldersgradient.

Tabel 4.3.2: Andel, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24, opdelt på alder

	15 år n = 177*	16-17 år n = 1.552*	18-24 år n = 5.540*
Supermarked	22,9 %	19,0 %	14,3 %
Kiosk/tank	59,8 %	60,2 %	64,9 %
Vin- og spiritusforhandler	n/a	18,5 %	7,1 %
Bar/café/restaurant/natklub	46,0 %	61,2 %	85,2 %
Online	49,9 %	55,8 %	48,1 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Tabel 4.3.3 viser andelen, der angiver at de oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24 opdelt på region. Her ses det, at 17,9 % oplever, at det er let eller meget let at anskaffe sig alkohol i et supermarked efter kl. 24 i Region Hovenstaden, mens den tilsvarende andel er 12,0 % i Region Midtjylland. Andelen, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe sig alkohol i kiosk/tank efter kl. 24, er ligeledes højere i Region Hovedstaden (69,0 %) end i de øvrige regioner. Andelen, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe sig

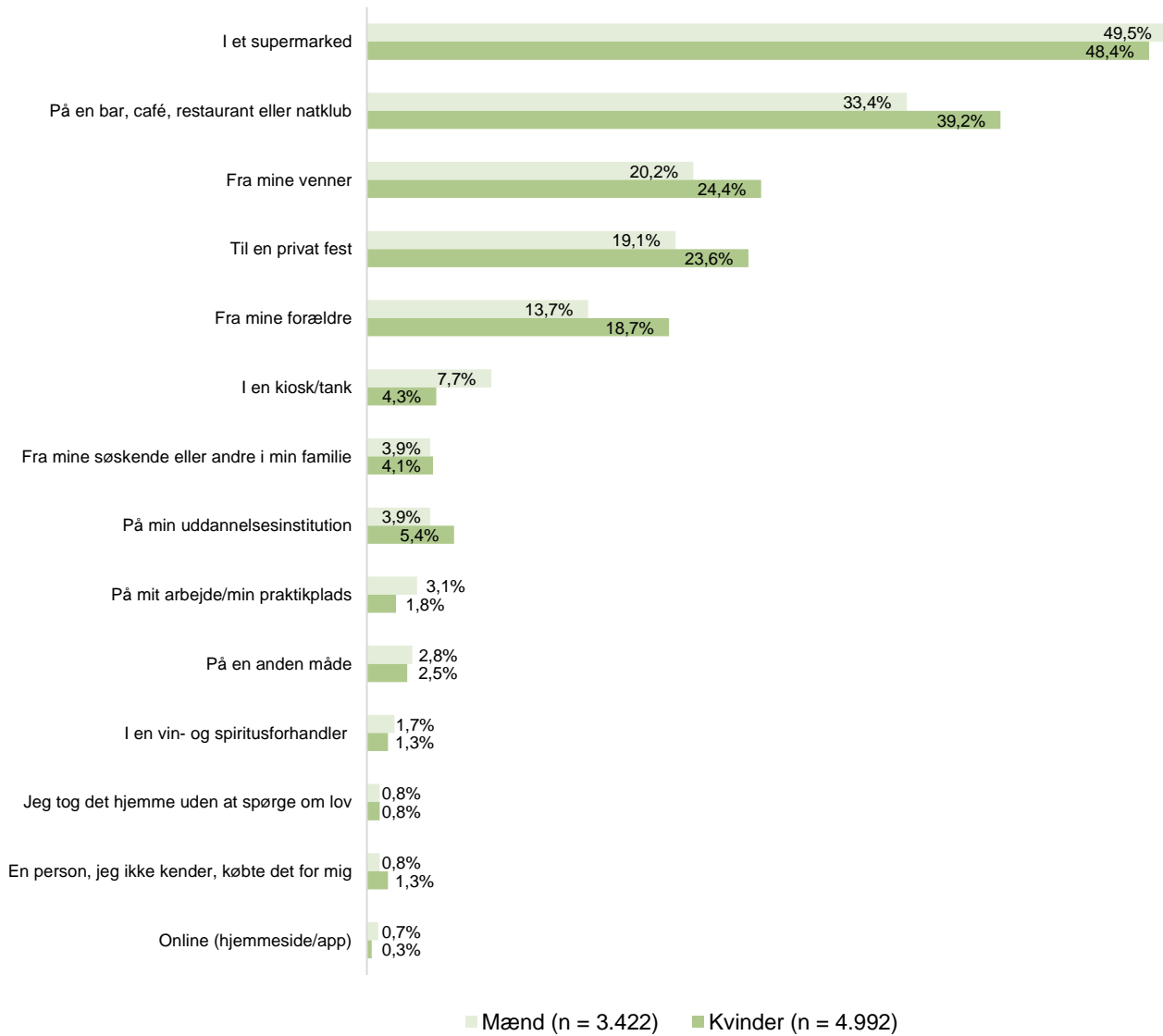
alkohol på en bar/café/restaurant/natklub efter kl. 24, er størst i Region Nordjylland (83,5 %) og Region Midtjylland (83,3 %) og lavest i Region Sjælland (76,7 %).

Tabel 4.3.3: Andel, der oplever at det er let eller meget let at anskaffe alkohol de respektive salgssteder efter kl. 24, opdelt på region

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland
Supermarked (n= 7.269)	17,9 %	16,4 %	15,1 %	12,0 %	15,2 %
Kiosk/tank (n= 4.879)	69,0 %	61,8 %	59,8 %	61,9 %	62,3 %
Vin- og spiritusforhandler (n= 2.833)	7,7 %	9,0 %	8,8 %	6,4 %	8,1 %
Bar/café/restaurant/natklub (n= 6.274)	81,9 %	76,7 %	81,0 %	83,3 %	83,5 %
Online (n= 1.188)	40,9 %	64,2 %	51,4 %	49,2 %	52,5 %

De unge, der drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvordan de fik fat i alkohol, sidst de drak ud fra en række forskellige valgmuligheder. Det har været muligt at angive flere svar. Af figur 4.3.1 ses det, at den største andel angiver at have købt alkohol i et supermarked, både blandt mænd (49,5 %) og kvinder (48,4 %) efterfulgt af bar/café/restaurant/natklub (33,4 % blandt mænd og 39,2 % blandt kvinder).

Figur 4.3.1: Hvordan unge fik fat i alkohol, sidst de drak

Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

4.4 Opfordring til druk i nattelivet

De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol på en bar/café/restaurant/natklub, er blevet bedt om at angive, hvor ofte de oplever, at barer/cafeer/restauranter/natklubber opfordrer til uhæmmet druk ved for eksempel druklege med præmier. Af figur 4.4.1 ses det, at 12,8 % angiver at de ofte eller meget ofte har oplevet, at udskænkingssteder som barer, restauranter og lign. opfordrer til uhæmmet druk. Det ses også, at andelen er noget mindre blandt de 15-årige (10,4 %) og 16-17-årige (8,1 %) end blandt de 18-24-årige (13,5 %).

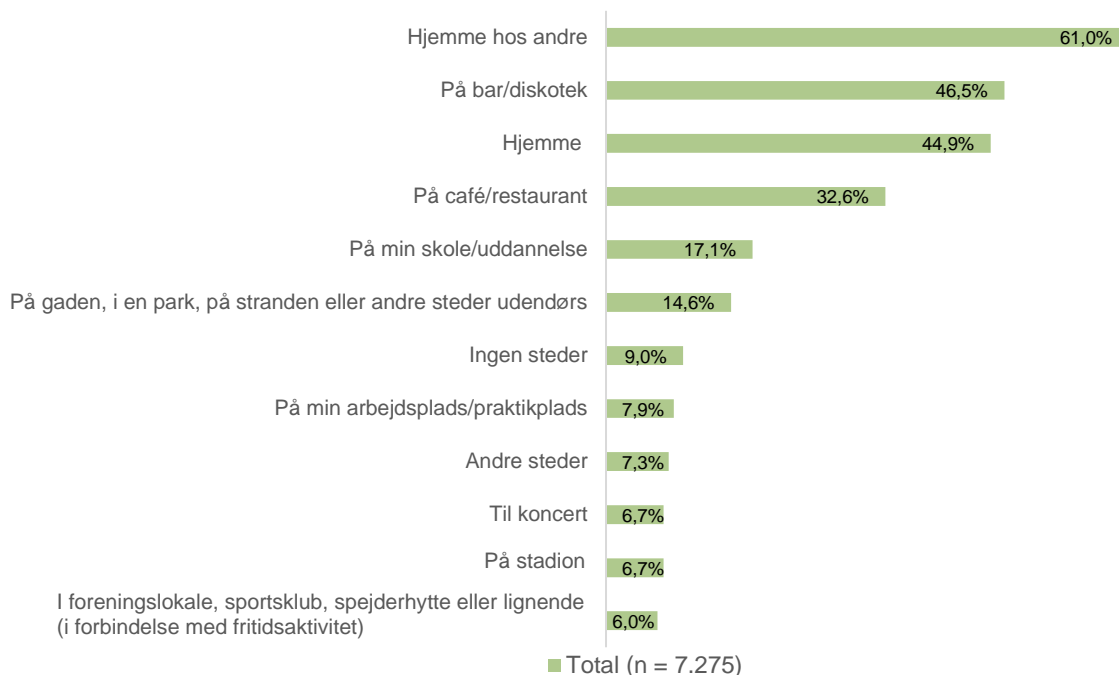
Figur 4.4.1: Andel, der ofte eller meget ofte har oplevet, at udskænkingssteder som barer, restauranter og lign. opfordrer til uhæmmet druk, opdelt på køn og alder

4.5 Alkoholmiljøer

De unge, der har angivet, at de drikker alkohol, er blevet bedt om at angive, hvor de har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage. Det har været muligt at angive flere svar. Af figur 4.5.1 ses det, at størstedelen angiver at have drukket alkohol "Hjemme hos andre" (61,0 %) efterfulgt af "På bar/diskotek" (46,5 %) og "Hjemme" (44,9 %).

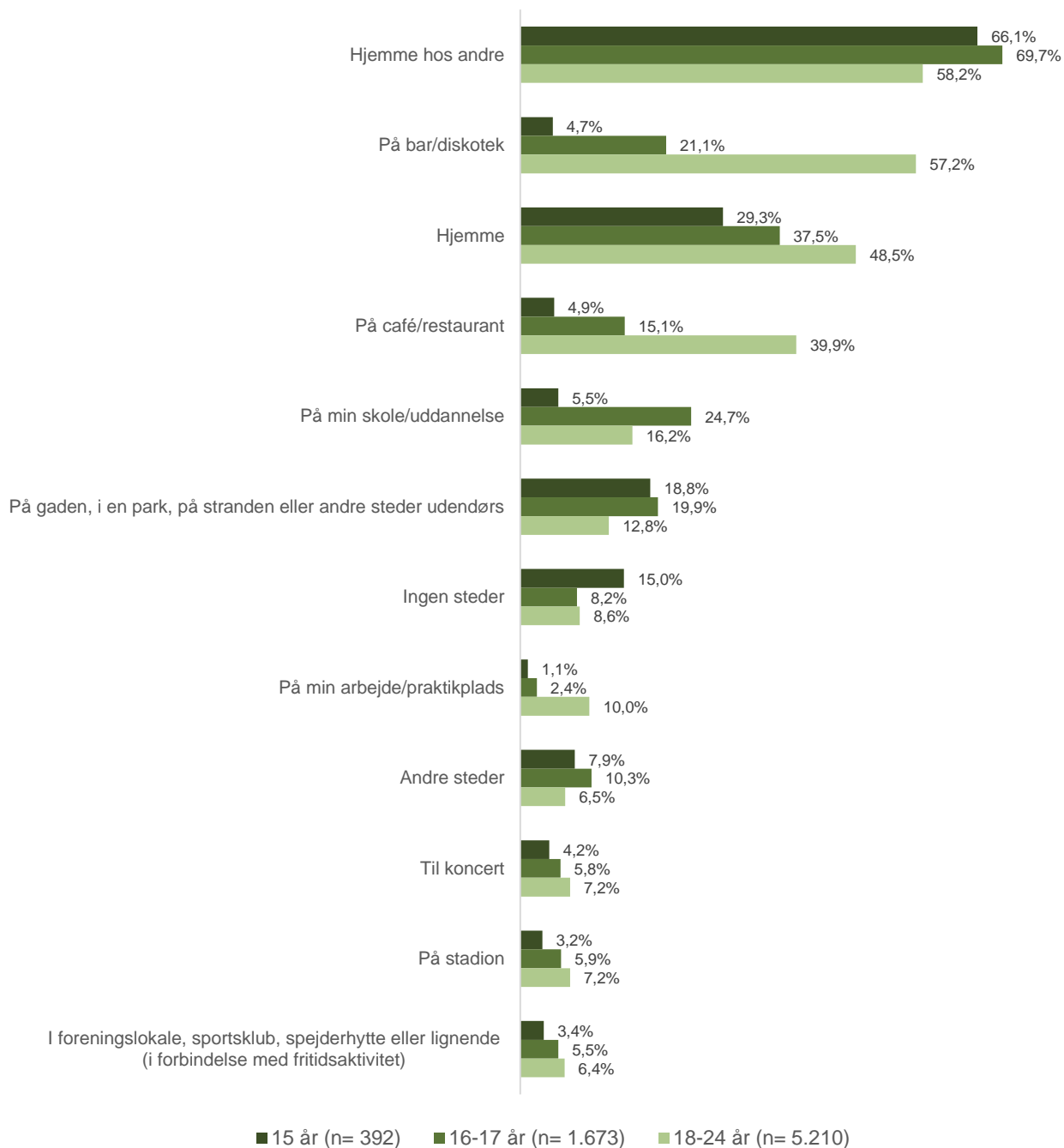
Figur 4.5.1: Steder, hvor de unge har indtaget alkohol inden for de seneste 30 dage

Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

Figur 4.5.2 viser steder, hvor de unge har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage opdelt på alder. Her ses det, at den største andel i alle aldersgrupper angiver at have drukket alkohol "Hjemme hos andre". Dette gælder for 66,1 % af de 15-årige, 69,7 % af de 16-17-årige og 58,1 % af de 18-24-årige. Det ses også, at en væsentlig højere andel blandt de 18-24-årige angiver at have drukket alkohol "På bar/diskotek", "På café/restaurant" og "På min arbejdsplads/praktikplads", end blandt de 15-årige og 16-17-årige. Ligeledes ses det, at en væsentlig større andel angiver at have drukket på deres skole/uddannelse blandt de 16-17-årige (24,7 %) end blandt de 15-årige (5,5 %) og de 18-24-årige (16,2 %). På samme måde kan det bemærkes at 15,0 % af de 15-årige angiver, at de ikke har drukket nogen steder inden for de seneste 30 dage.

4.5.2: Steder, hvor de unge har indtaget alkohol inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

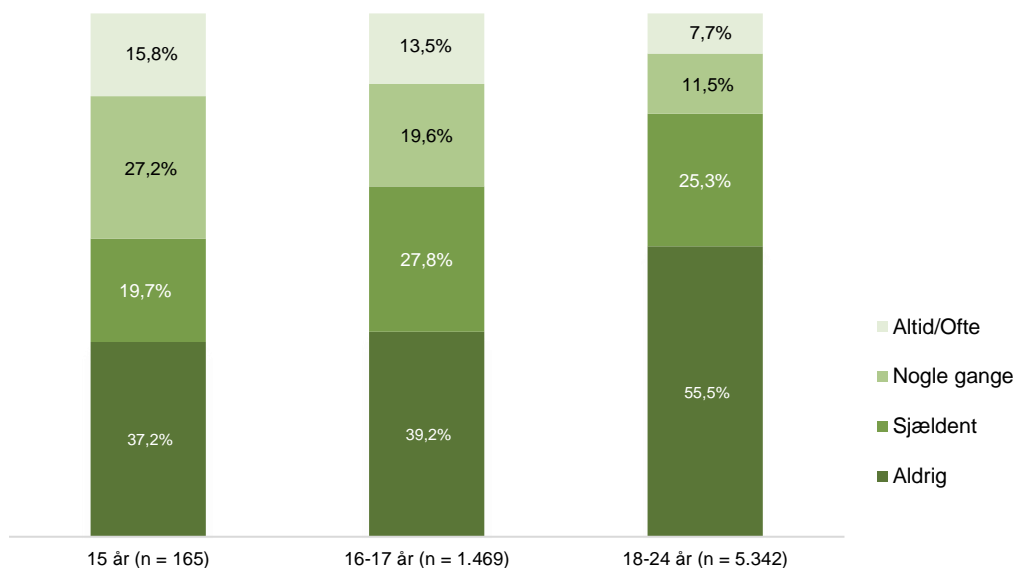
5 Kontrol

Håndhævelse med gældende aldersgrænser er afgørende for hvor effektivt de begrænser tilgængeligheden af alkohol (22). Dette kan kontrolleres på forskellige måder. I dette kapitel beskrives unges oplevelse af ID-kontrol i forbindelse med køb af alkohol.

5.1 Fremvisning af ID i forbindelse med køb af alkohol

De unge, der har angivet, at de nogensinde har købt alkohol, er blevet spurgt, hvor ofte de inden for det seneste år er blevet spurgt om ID i forbindelse med deres køb af alkohol. Figur 5.1.1 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år i et supermarked opdelt på alder. Her ses det, at blandt de 15-årige angiver 15,8 % at de altid eller ofte oplever ID-kontrol, når de har købt alkohol i et supermarked og 27,2 % angiver at de nogle gange oplever ID-kontrol. Blandt de 16-17-årige angiver 13,5 % at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID og 19,6 % svarer nogle gange. Blandt de 18-24-årige er andelen, der ofte eller nogle gange er blevet spurgt til ID i supermarkedet, noget lavere. I denne aldersgruppe angiver 7,7 % at de altid eller ofte er blevet spurgt om ID og 11,5 % at de nogle gange er blevet spurgt om ID, mens 55,5 % svarer at de aldrig er blevet spurgt om ID.

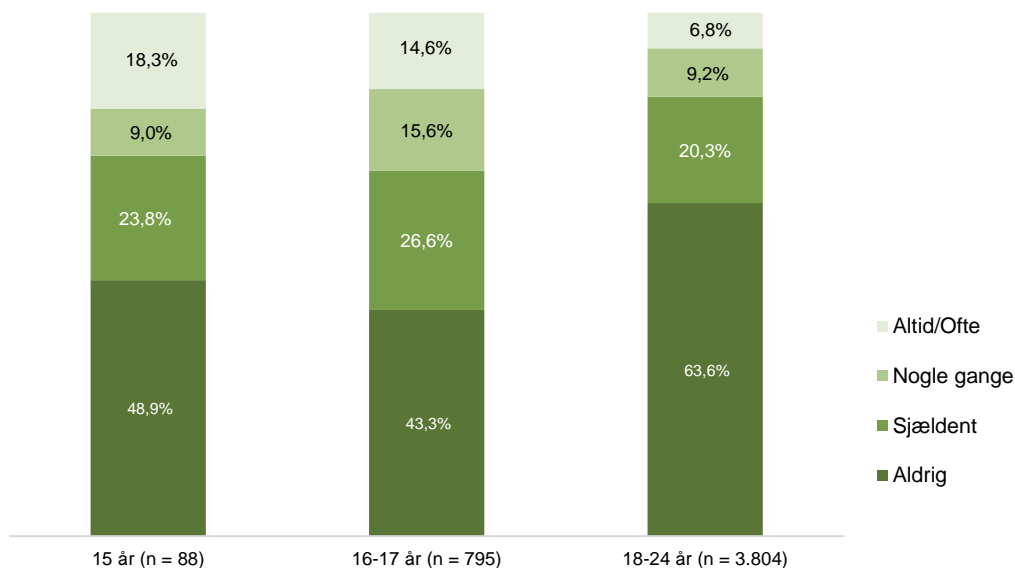
Figur 5.1.1: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i et supermarked inden for det seneste år, opdelt på alder

Figur 5.1.2 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år i kiosk/tank opdelt på alder. Ligesom for køb i et supermarked ses det, at hyppigheden af oplevet ID-kontrol i en kiosk/tank er lavere med stigende alder. F.eks. angiver 18,3 % af de 15-årige, at de

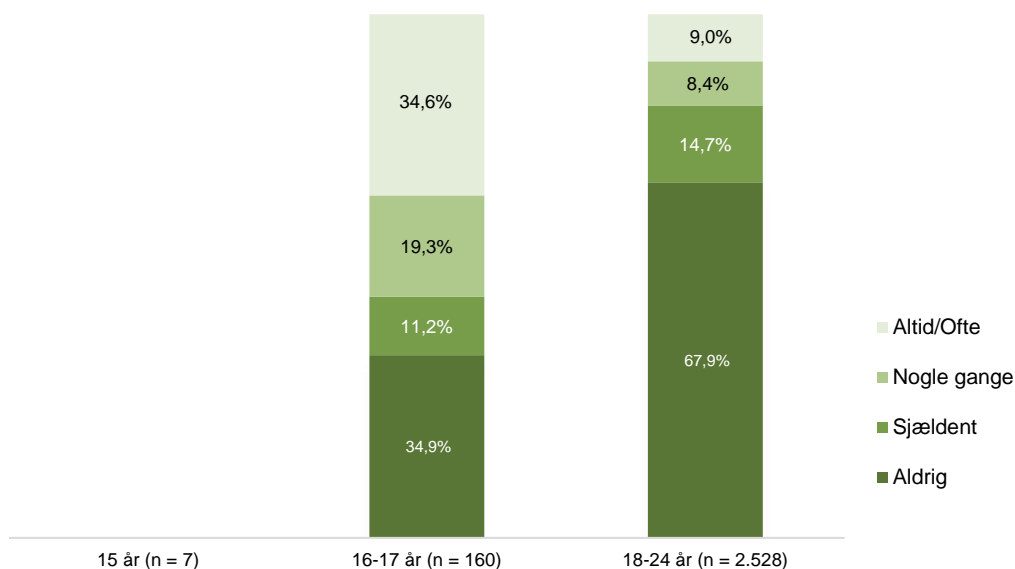
altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol i en kiosk/tank, mens den tilsvarende andel er 14,6 % blandt de 16-17-årige og 6,8 % blandt de 18-24-årige.

Figur 5.1.2: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i en kiosk/tank inden for det seneste år, opdelt på alder

Figur 5.1.3 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år i en vin- og spiritusforhandler opdelt på alder. Resultaterne vises ikke for de 15-årige da der er for få der har købt alkohol her. Af figuren ses det, at andelen af de 16-17-årige, der altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol i en vin- og spiritusforhandler, er 34,6 %. Derved er vin- og spiritusforhandler, der hvor den største andel af de 16-17-årige angiver at de altid eller ofte oplever ID-kontrol. For de 18-24-årige er den tilsvarende andel 9,0 %.

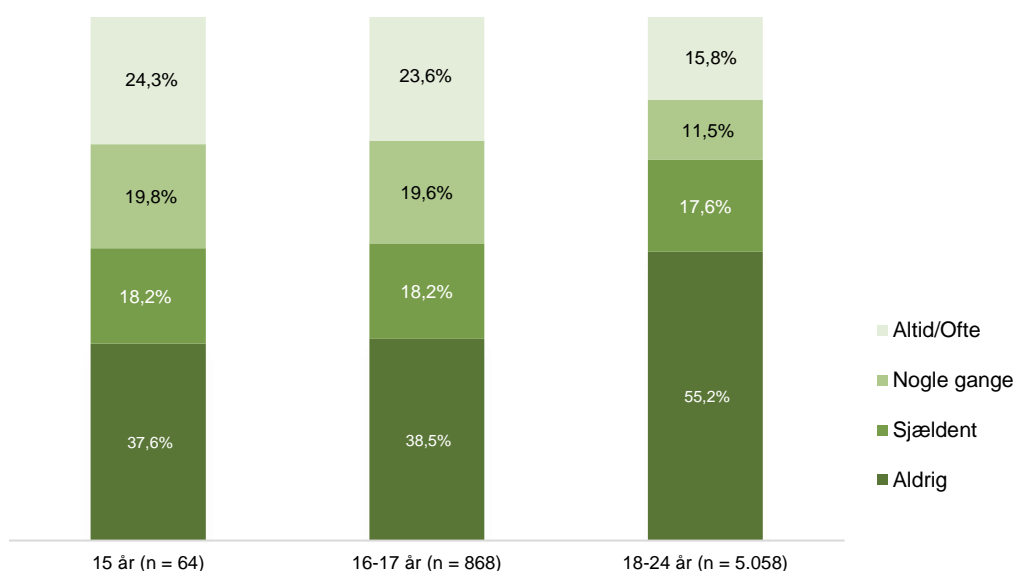
Figur 5.1.3: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol i en vin- og spiritusforhandler inden for det seneste år, opdelt på alder

Data for unge på 15 år, afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

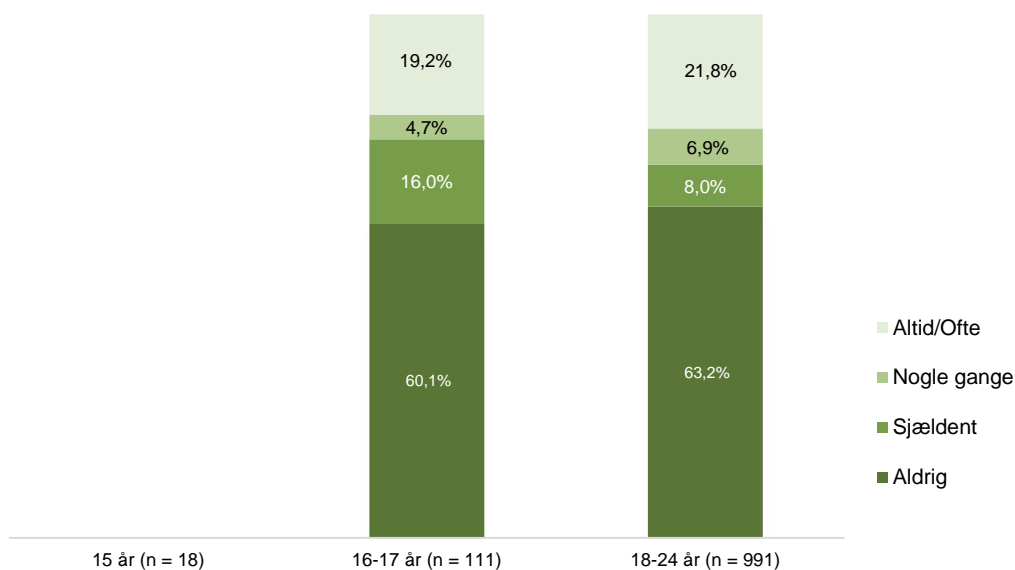
Figur 5.1.4 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol inden for det seneste år på en bar, café, restaurant eller natklub opdelt på alder. Her ses det, at ca. hver fjerde, både blandt de 15-årige (24,3%) og de 16-17-årige (23,6 %), angiver at de altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol, mens den tilsvarende andel er 15,8 % blandt de 18-24-årige.

Figur 5.1.4: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol på en bar/café/restaurant/natklub, inden for det seneste år, opdelt på alder

Figur 5.1.5 viser hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol online inden for det seneste år opdelt på alder. Resultaterne vises ikke for de 15-årige, da der er for få, der har købt alkohol her. Blandt de 16-17-årige angiver 19,2 % at de altid eller ofte oplever ID-kontrol ved køb af alkohol online, mens den tilsvarende andel er 21,8 % blandt de 18-24-årige. Hermed er det ved køb af alkohol online, hvor den største andel af de 18-24-årige angiver at de altid eller ofte oplever ID-kontrol.

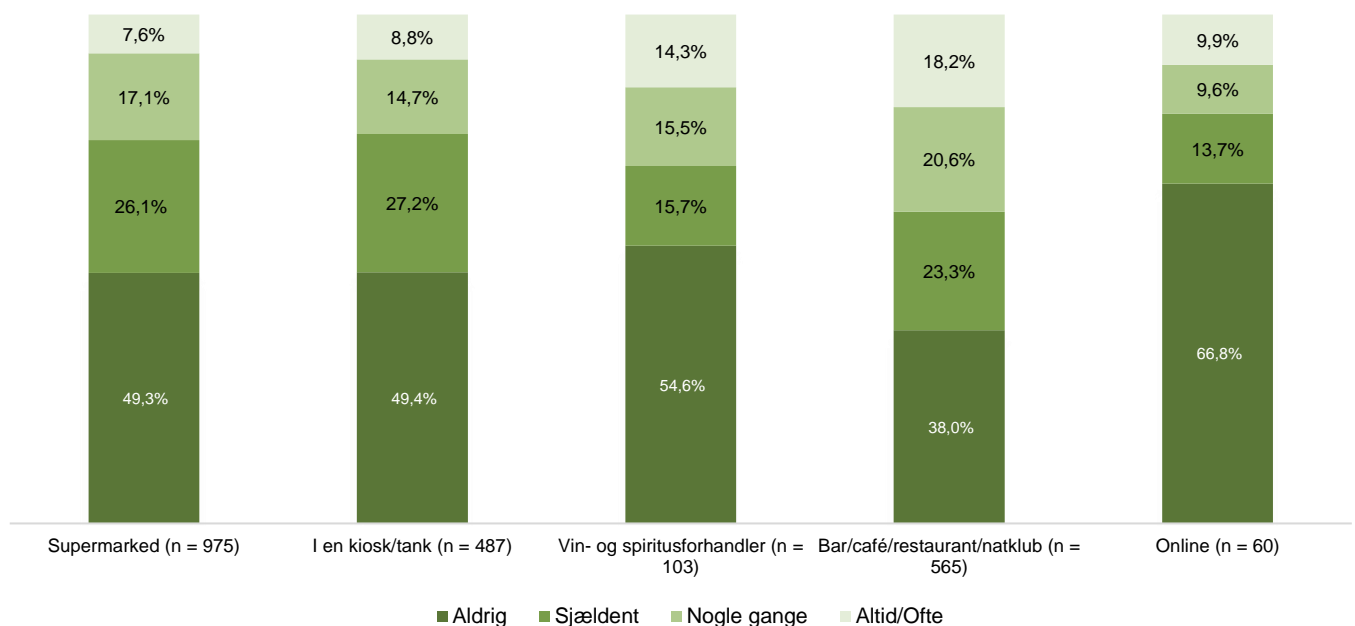
Figur 5.1.5: Hyppigheden af oplevet ID-kontrol ved køb af alkohol online inden for det seneste år, opdelt på alder

Data for unge på 15 år, afrapporteres ikke, da der er for få respondenter.

Unge, der har angivet, at de er blevet spurgt om ID i forbindelse med køb af alkohol, er ydermere blevet spurgt til, om de inden for det seneste år har oplevet at blive afvist i at købe alkohol, fordi de ikke kunne fremvise gyldigt ID. Resultater vises som den samlede andel for unge på 15 år og 16-17 år, dvs. udelukkende for unge under 18 år. Af figur 5.1.6 ses det, at den største andel, der angiver at de aldrig er blevet afvist i at købe alkohol pga. manglende ID, findes blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol online (66,8%), mens den laveste andel, der aldrig er blevet afvist pga. manglende ID, findes blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol på en bar/café/restaurant/natklub (38,0 %). Omvendt er det også på bar/café/restaurant eller natklub, at den største andel angiver altid eller ofte at være blevet afvist pga. manglende ID (18,2 %), mens den laveste andel, der angiver altid eller ofte at være blevet afvist pga. manglende ID (7,6 %) findes blandt dem, der har forsøgt at købe alkohol i et supermarked.

Figur 5.1.6: Hyppighed af oplevet afvisning ved køb af alkohol pga. manglende gyldigt ID blandt unge under 18 år, opdelt på salgssted

5.2 Køb af alkohol i beruset tilstand

Unge, der har angivet, at de har købt alkohol de respektive salgssteder, er blevet spurgt om de inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol her, mens de var synligt berusede. Tabel 5.2.1 viser andelen, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede forskellige steder opdelt på køn. Her ses det, at den største andel, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er på en bar/café/restaurant eller natklub (56,8 %), mens den laveste andel er i en vin- og spiritusforhandler (3,9 %). For alle steder ses det, at en større andel af mænd end kvinder angiver, at de har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede.

Tabel 5.2.1: Andel, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, opdelt på køn

	Total n = 6.904*	Mænd n = 2.649*	Kvinder n = 4.255*
Supermarked	23,1 %	27,4 %	19,0 %
Kiosk/tank	25,6 %	30,7 %	20,2 %
Vin- og spiritusforhandler	3,9 %	6,4 %	1,1 %
Bar/café/restaurant/natklub	56,8 %	60,9 %	53,1 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Tabel 5.2.2 viser andelen, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede forskellige salgssteder opdelt på alder. Af tabellen ses det, at andelen, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, falder med stigende alder for køb i et supermarked og en kiosk/tank, mens den stiger med alderen for køb i en bar/café/restaurant eller natklub. F.eks. angiver 22,5 % af de 15-årige at de har forsøgt at købe alkohol i en bar/café/restaurant eller natklub, mens den tilsvarende andel er 38,7 % blandt de 16-17-årige og 59,9 % blandt de 18-24-årige.

Tabel 5.2.2: Andel, der inden for det seneste år har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, opdelt på alder

	15 år n = 165*	16-17 år n = 1.441*	18-24 år n = 5.298*
Supermarked*	33,6 %	29,2 %	21,3 %
Kiosk/tank	36,5 %	28,6 %	24,7 %
Vin- og spiritusforhandler	n/a	9,2 %	3,6 %
Bar/café/restaurant/natklub	22,3 %	38,7 %	59,9 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

Unge, der har angivet, at de har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede, er yderligere blevet spurgt ind til, om de inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol af den årsag. Som det fremgår af tabel 5.2.3, er andelen, der er blevet afvist i at købe alkohol relativt lave for alle salgssteder. F.eks. angiver 2,7 % af de unge, der har forsøgt at købe alkohol, mens de var synligt berusede i en bar/café/restaurant eller natklub, at de er blevet afvist heri.

Tabel 5.2.3: Andel, der inden for det seneste år er blevet afvist i at købe alkohol, fordi de var synligt berusede

	Total n = 1.553*
Supermarked*	2,3 %
Kiosk/tank	2,7 %
Vin- og spiritusforhandler	5,6 %
Bar/café/restaurant/natklub	2,7 %

*Antallet af respondenter, der har angivet et svar ved "Supermarked".

6 Alkohol på uddannelser

Mange unge bruger det meste af deres tid på en skole eller uddannelse, og uddannelse kan dermed være en vigtig forebyggelsesarena for unges alkoholforbrug. Tidligere undersøgelser viser, at det er særligt i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, at der sker en stigning i alkoholforbruget (6, 15, 23). Alkohol er et centralt og samlende element i mange sociale arrangementer på både ungdomsuddannelser og videregående uddannelser som eksempelvis introforløb og rusture, studie-ture, fester og fredagsbarer (24, 25). Dette kapitel beskriver unges forbrug af alkohol i forbindelse med fester i grundskolen, på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, samt deres kendskab til skolens eller uddannelsens alkoholpolitik og oplevelse af, om forskellige regulerende tiltag efterleves.

6.1 Grundskole

I alt svarer 39,0 % af grundskoleelever i undersøgelsen at de har været til fest på deres skole. Heraf svarer 33,3 % af grundskoleelever, at de har drukket alkohol i forbindelse med en fest på deres skole. De grundskoleelever, der har været til fest på deres skole og har drukket alkohol i forbindelse med fest på deres skole, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak til den seneste fest, de var til på deres skole, både før, til festen på skolen og efter. Det fremgår af tabel 6.1.1, at drenge, der har været til fest på skolen, i gennemsnit drikker 5,8 genstande i forbindelse med fest på skolen, mens piger tilsvarende drikker 4,4 genstande.

Tabel 6.1.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen blandt grundskoleelever, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aftenen*	Før festen på skolen ¹	På skolen	Efter festen på skolen ²
Drenge (n = 88)	5,8	0,9	2,5	2,4
Piger (n = 135)	4,4	1,0	2,3	1,2

¹F.eks. til forfest eller opvarmning.

²F.eks. til efterfest eller i byen.

*Totalen er trunkeret til max. 40 genstande, derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

6.2 Ungdomsuddannelser

Blandt unge på ungdomsuddannelser svarer i alt 87,5 % af de unge, der går på de gymnasiale uddannelser (STX, HHX, HTX og HF), at de har været til fest på deres ungdomsuddannelse, mens andelen på erhvervsuddannelser (inkl. EUX) er 47,6 % og 31,0 % blandt unge på STU og FGU. De elever, der har været til fest på deres ungdomsuddannelse, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak til den seneste fest, de var til på deres ungdomsuddannelse. Blandt

unge, der går på en erhvervsuddannelse (inkl. EUX), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 11,4 genstande for mænd og 7,4 genstande for kvinder (tabel 6.2.1). Blandt unge, der går på en gymnasialuddannelse (STX, HHX, HTX og HF), er det gennemsnitlige alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen 9,9 genstande for mænd og 7,5 genstande for kvinder. Det ses, at mænd på både erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser har et større gennemsnitligt alkoholindtag både før, under og efter festen på skolen, sammenlignet med kvinder. Blandt unge på erhvervsuddannelser indtages der flest genstande på skolen blandt både mænd og kvinder i forbindelse med fest på skolen, mens både mænd og kvinder på gymnasier indtager flest genstande før festen på skolen. Der er for få respondenter, der har deltaget i en fest på skolen på STU/FGU, til at resultaterne kan vises herfor.

Tabel 6.2.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fest på skolen blandt elever på en ungdomsuddannelse som drikker alkohol, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aften*	Før festen på skolen ¹	På skolen	Efter festen på skolen ²
Erhvervsuddannelser (inkl. EUX)				
Mænd (n = 182)	11,4	3,4	5,3	3,2
Kvinder (n = 103)	7,4	2,3	3,6	1,5
Gymnasiale uddannelser (STX, HHX, HTX og HF)				
Mænd (n = 632)	9,9	4,9	3,6	1,4
Kvinder (n = 1,159)	7,5	4,2	2,4	0,9

¹F.eks. til forfest eller opvarmning

²F.eks. til efterfest eller i byen

*Totalen er trunkeret til max. 40 genstande, derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

6.3 Videregående uddannelser

I alt har 86,4 % blandt unge, der studerer på en videregående uddannelse, angivet at de har været til fredagsbar eller fest på deres uddannelse. De studerende, der har været til fredagsbar eller fest på deres uddannelse, er yderligere blevet spurgt til, hvor mange genstande de drak i forbindelse med den seneste fredagsbar eller fest på deres uddannelse. Tabel 6.3.1 viser, at mænd, der studerer på videregående uddannelser, drikker flere genstande i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen, sammenlignet med kvinder, der studerer på videregående uddannelser (hhv. 9,1 genstande og 6,4 genstande). Den kønsmæssige forskel i alkoholindtag ses både før, under og efter fredagsbaren eller festen.

Tabel 6.3.1: Gennemsnitligt alkoholindtag i forbindelse med fredagsbar eller fest på uddannelsen blandt studerende på en videregående uddannelse, målt i antal genstande

	Totalt i løbet af aften*	Før festen på skolen ¹	På skolen	Efter festen på skolen ²
Mænd (n = 474)	9,1	2,4	4,9	2,0
Kvinder (n = 961)	6,4	1,9	3,7	0,9

¹Eksempelvis til forfest/opvarmning

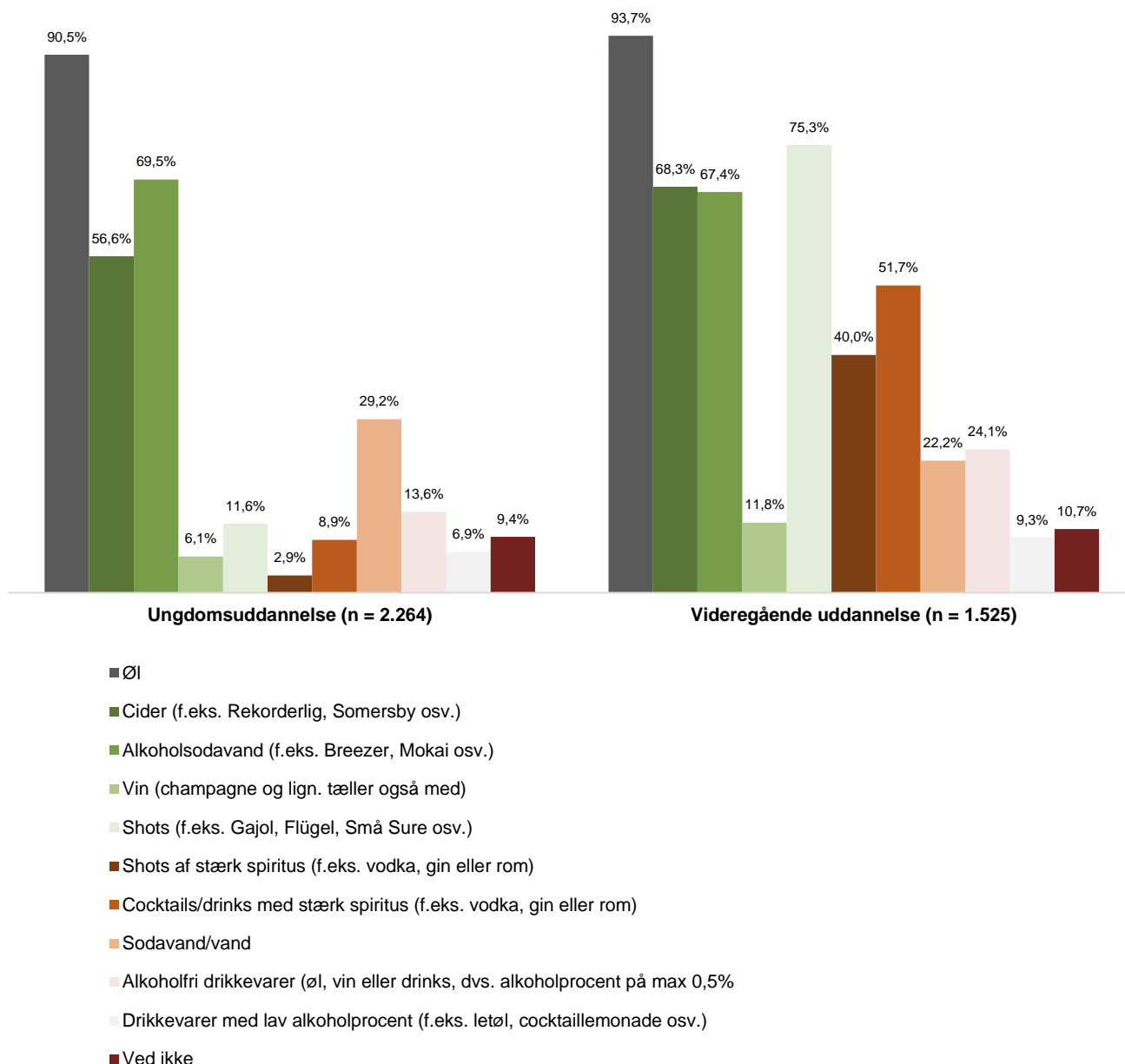
²Eksempelvis til efterfest eller i byen

*Totalen er trunckeret til max. 40 genstande, derfor kan totalen afvige fra summen af alkoholindtag før, på skolen og efter.

6.4 Salg af alkohol til fester

De unge, der går på en ungdomsuddannelse (FGU/STU, erhvervsuddannelse og gymnasialuddannelse) eller videregående uddannelse og har været til fest på deres skole eller uddannelse, er også blevet bedt om at angive hvilke typer alkohol, der kan købes til fester, caféer eller fredagsbarer på deres skole eller uddannelse. Det har været muligt at angive flere svar. Af figur 6.3.1 fremgår det, at størstedelen af unge, der går på en ungdomsuddannelse (90,5 %) og videregående uddannelse (93,7 %) angiver, at man kan købe øl. Flere unge på en videregående uddannelse angiver at kunne købe shots (75,3 %), shots af stærk spiritus (40,0 %) og cocktails eller drinks med stærk spiritus (51,7 %), sammenlignet med unge på ungdomsuddannelser. De unge er ligeledes blevet bedt om at angive, hvorvidt man kan købe vand og alkoholfrie alternativer til fester, caféer eller fredagsbarer på deres skole eller uddannelse. Det ses, at en større andel af unge på en ungdomsuddannelse angiver, at man kan købe vand eller sodavand på deres uddannelse (29,2 %), sammenlignet med unge på en videregående uddannelse (22,2 %). Derimod angiver en større andel unge på en videregående uddannelse, at man kan købe alkoholfrie drikkevarer til fester, caféer eller fredagsbarer (24,1 %), sammenlignet med unge på en ungdomsuddannelse (13,6 %).

Figur 6.4.1: Typer af alkohol, unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, angiver der sælges til fredagsbarer og fester på deres uddannelser

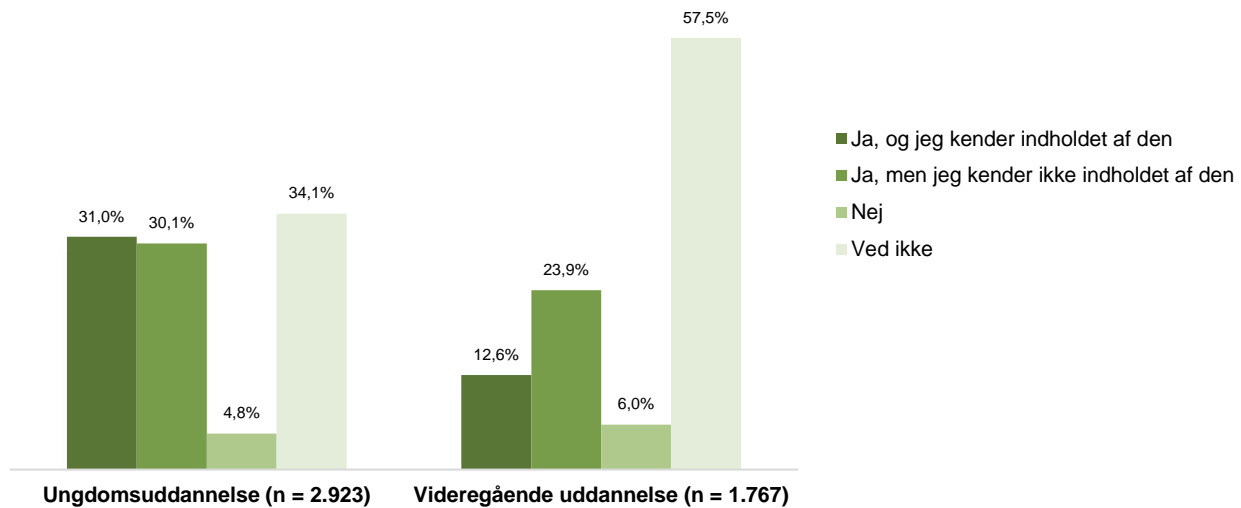

6.5 Alkoholpolitik på skoler og uddannelser

De unge, der har angivet, at de går på en ungdomsuddannelse (FGU/STU, erhvervsskole eller gymnasialuddannelse) eller en videregående uddannelse, er blevet spurgt om deres skole eller uddannelse har en alkoholpolitik og om de kender indholdet af den. Det fremgår af figur 6.5.1, at blandt unge der går på en ungdomsuddannelse er der en forholdsvis ens fordeling af unge der ved, deres skole har en alkoholpolitik og kender indholdet af den (31,0 %), og unge der ved, deres skole har en alkoholpolitik, men ikke kender indholdet af den (30,1 %) og unge der ikke ved, om deres skole har

en alkoholpolitik (34,1 %). Modsat kender cirka kun hver ottende ung på en videregående uddannelse indholdet af uddannelsens alkoholpolitik (12,6 %) og mere end halvdelen ved ikke, om deres uddannelse overhovedet har en alkoholpolitik (57,5 %).

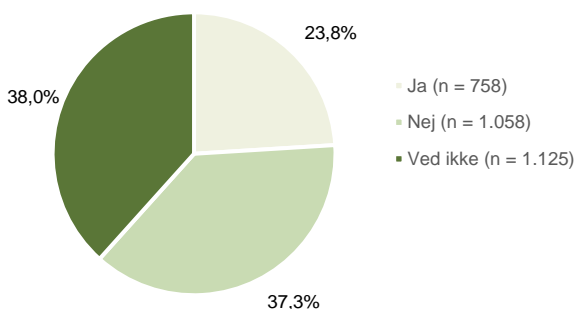
Figur 6.5.1: Kendskab til alkoholpolitik blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

6.6 Regulering af salg af alkohol på uddannelser

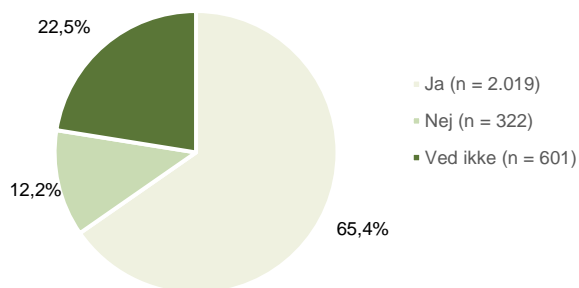
Unge, der har angivet, at de går på en ungdomsuddannelse (FGU/STU, erhvervsskole eller gymnasial uddannelse) er ydermere blevet spurgt til, om der sælges alkohol til unge under 16 år på deres uddannelse. I figur 6.6.1 ses det, at henholdsvis 23,8 % af de unge svarer "Ja" og 37,3 % svarer "Nej" til, at der sælges alkohol til unge under 16 år til fester på deres ungdomsuddannelse, mens 38,0 % svarer "Ved ikke".

Figur 6.6.1: Salg af alkohol til unge under 16 år på ungdomsuddannelser

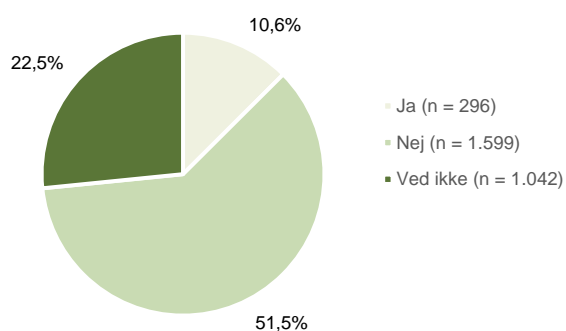
Ligeledes er unge på ungdomsuddannelser blevet spurgt, om der sælges alkohol til unge under 18 år til fester på deres uddannelse. Figur 6.6.2 viser at 65,4 % af de unge svarer "Ja" til, at der bliver solgt alkohol til unge under 18 år til fester på deres uddannelse, mens 12,2 % svarer "Nej".

Figur 6.6.2: Salg af alkohol til unge under 18 år på ungdomsuddannelser

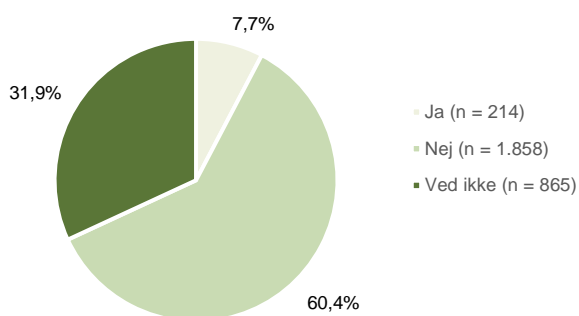
De unge på ungdomsuddannelser er ligeledes blevet spurgt om, hvorvidt der er begrænsninger på, hvor mange drikkevarer med alkohol de kan købe til fester og caféer på deres uddannelse (figur 6.6.3.). Over halvdelen af de unge angiver, at der ikke er begrænsninger på køb af alkohol til fester og caféer på deres uddannelse (51,5 %), mens hver femte ikke ved, om der er begrænsninger (22,5 %).

Figur 6.6.3: Begrænsning på køb af alkohol på ungdomsuddannelser

Figur 6.6.4 viser, hvorvidt de unge har angivet, at fester og caféer på deres ungdomsuddannelse er alkoholfrie inden efterårsferien. Det ses, at 60,4 % af de unge svarer "Nej" til, at fester og caféer inden efterårsferien er alkoholfrie, mens 7,7 % svarer "Ja" hertil og op mod en tredjedel af de adspurgte ikke ved, hvorvidt festerne og caféerne er alkoholfrie (31,9 %).

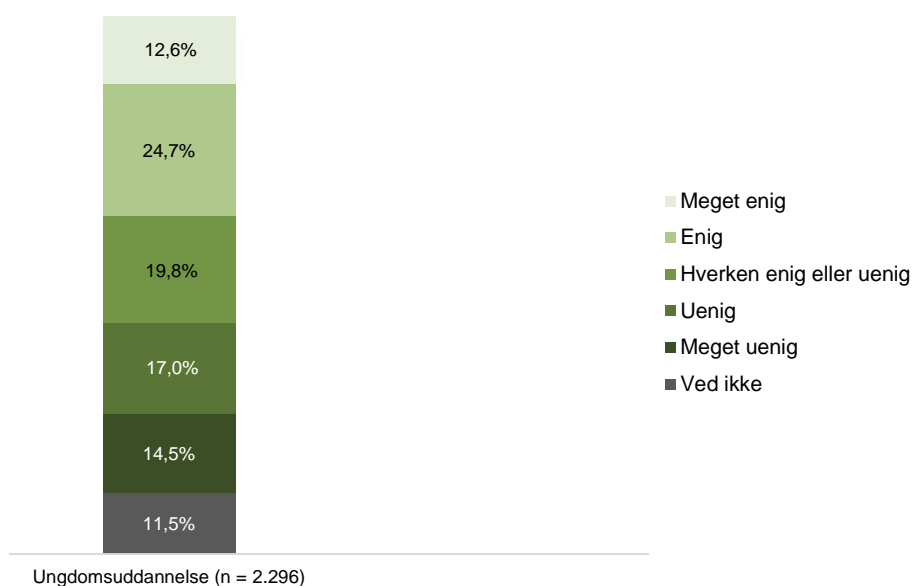
Figur 6.6.4: Alkoholrie fester og caféer inden efterårsferien på ungdomsuddannelser

6.7 Oplevelse af festkulturen på ungdoms- og videregående uddannelser

Unge, der går på en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, er blevet spurgt hvor enige eller uenige de er i en række udsagn om alkoholkulturen på deres uddannelse. Figur 6.7.1 viser andelen af unge på en ungdomsuddannelse, der er enige eller uenige i, at elever sendes hjem, hvis de møder op eller optræder synligt berusede til en fest. Det ses, at 12,6 % er meget enige og 24,7 % er enige i, at elever sendes hjem, hvis de møder op eller optræder synligt berusede til en fest.

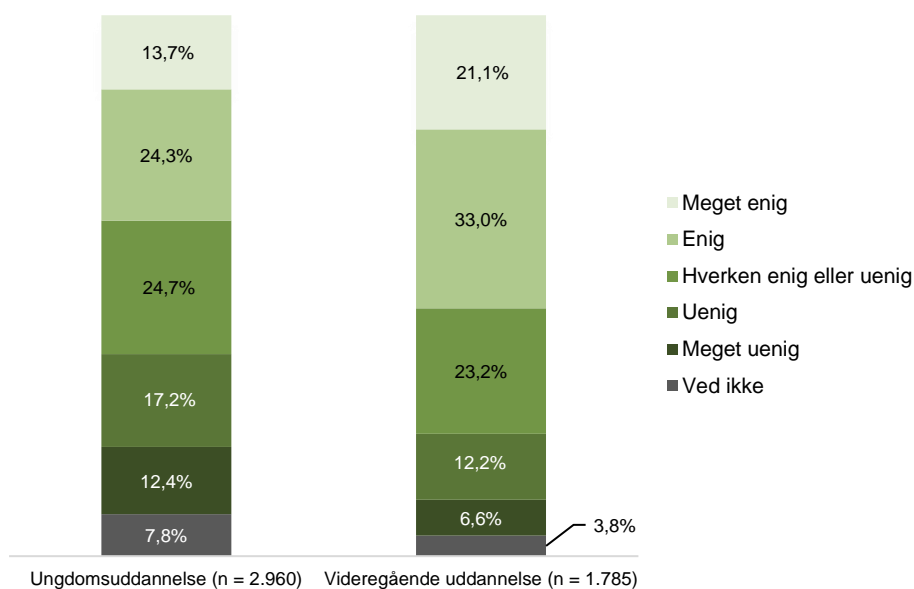
Figur 6.7.1 Enighed i udsagnet 'Elever sendes hjem, hvis de møder op eller optræder synligt berusede til en fest' blandt elever på ungdomsuddannelser

Data afrapporteres kun for unge på ungdomsuddannelser (FGU/STU, erhvervsskole eller gymnasialuddannelse), der har svaret "Ja" til at have været til fest på skolen.

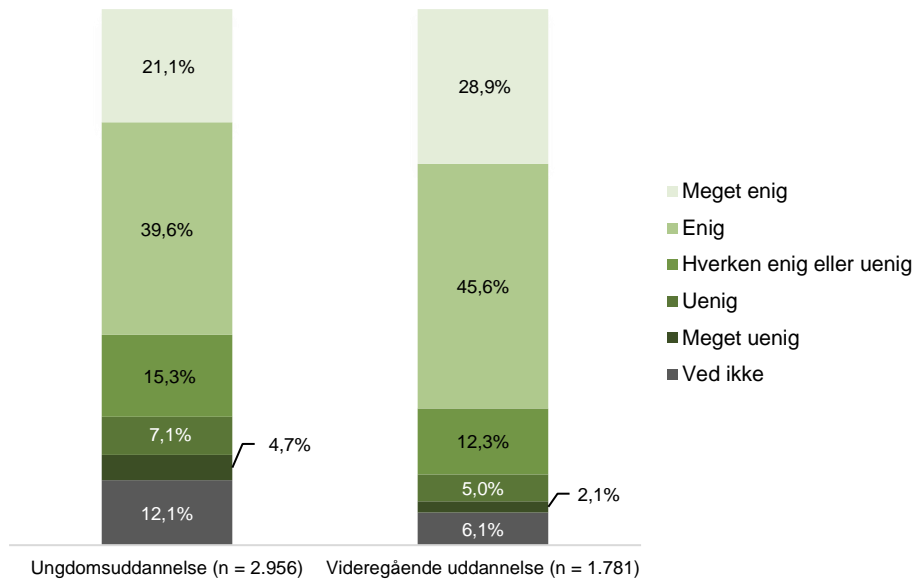
Figur 6.7.2 viser, at henholdsvis 13,7 % angiver at de er meget enige og 24,3 % at de er enige i, at invitationer til fester opfordrer til druk blandt unge på ungdomsuddannelser. På videregående uddannelser er 21,1 % meget enige og 33,0 % enige i, at invitationer til fester opfordrer til druk.

Figur 6.7.2 Enighed i udsagnet 'Invitationer til fester opfordrer til druk' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

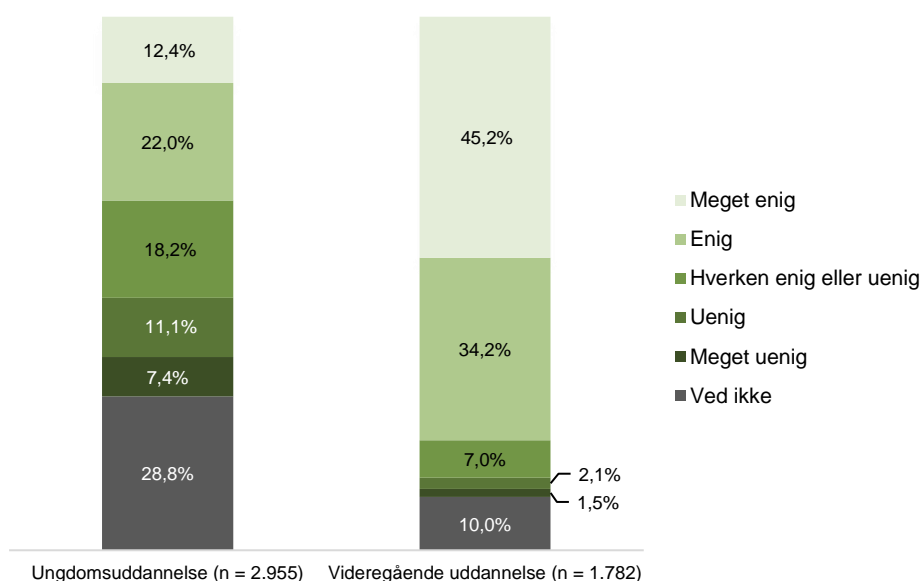
Figur 6.7.3 viser hvor enige eller uenige unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er i udsagnet 'Til fester og caféer bliver der leget druklege'. På både ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er over halvdelen af de unge enten meget enige eller enige i udsagnet.

Figur 6.7.3 Enighed i udsagnet 'Til fester og caféer bliver der leget druklege' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

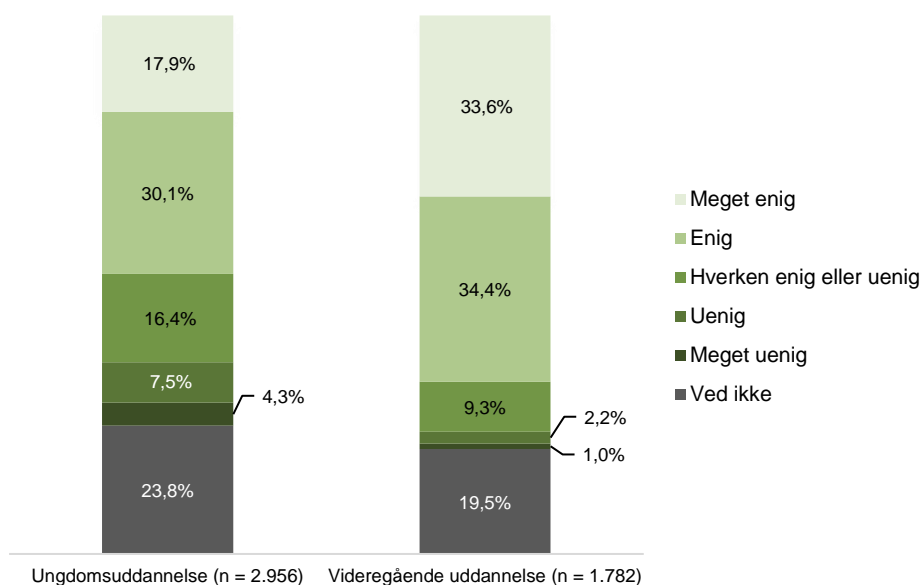
Unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er blevet spurgt hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'De fleste drikker alkohol på introture eller rusture'. Figur 6.7.4 viser, at langt størstedelen af unge på videregående uddannelser er enige i udsagnet (45,2 % svarer meget enig og 34,2 % svarer enig). På ungdomsuddannelser svarer den største andel ved ikke (28,8 %).

Figur 6.7.4 Enighed i udsagnet 'De fleste drikker alkohol på introture/rusture' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

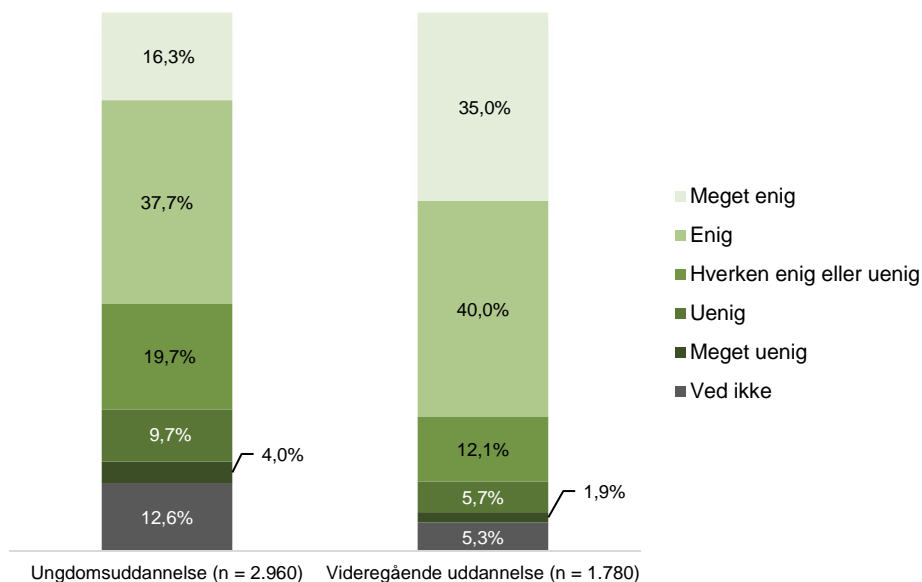
Ligeledes er unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser blevet spurgt hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'De fleste drikker alkohol på studieture'. Figur 6.7.5 viser igen, at lagt størstedelen af unge på videregående uddannelser overvejende er enige i udsagnet (33,6 % svarer meget enig og 34,4 % svarer enig). På ungdomsuddannelser svarer 17,9 % at de er meget enige og 30,1 % at de er enige i udsagnet.

Figur 6.7.5 Enighed i udsagnet 'De fleste drikker alkohol på studieture' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

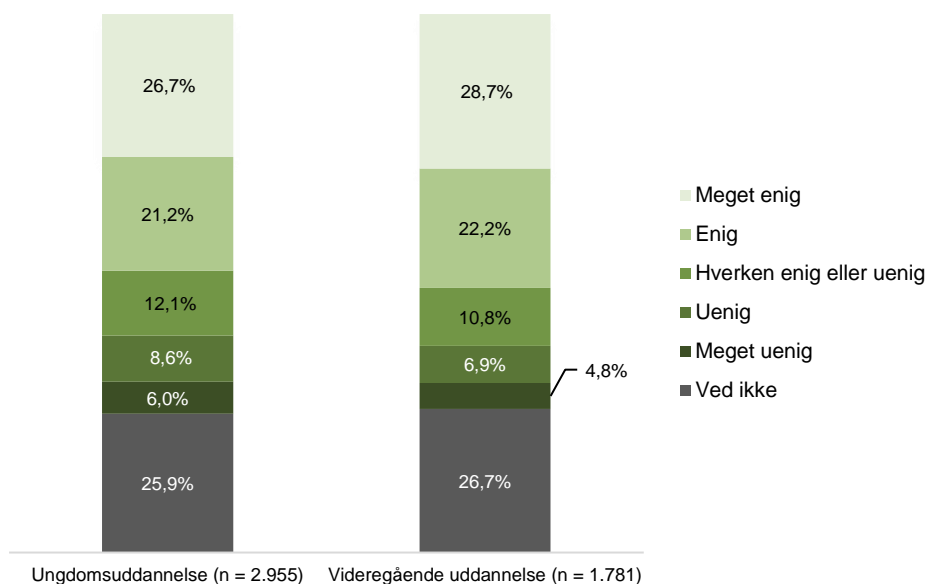
Figur 6.7.6 viser andelen af unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, der er enige eller uenige i udsagnet 'Der sælges alkohol til størstedelen af de sociale arrangementer' på deres uddannelse. På ungdomsuddannelser svarer 16,3 % at de er meget enige og 37,7 % at de er enige i udsagnet, mens 35,0 % af de unge på videregående uddannelser angiver at de er meget enige og 40,0 % er enige.

Figur 6.7.6 Enighed i udsagnet 'Der sælges alkohol til størstedelen af de sociale arrangementer' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

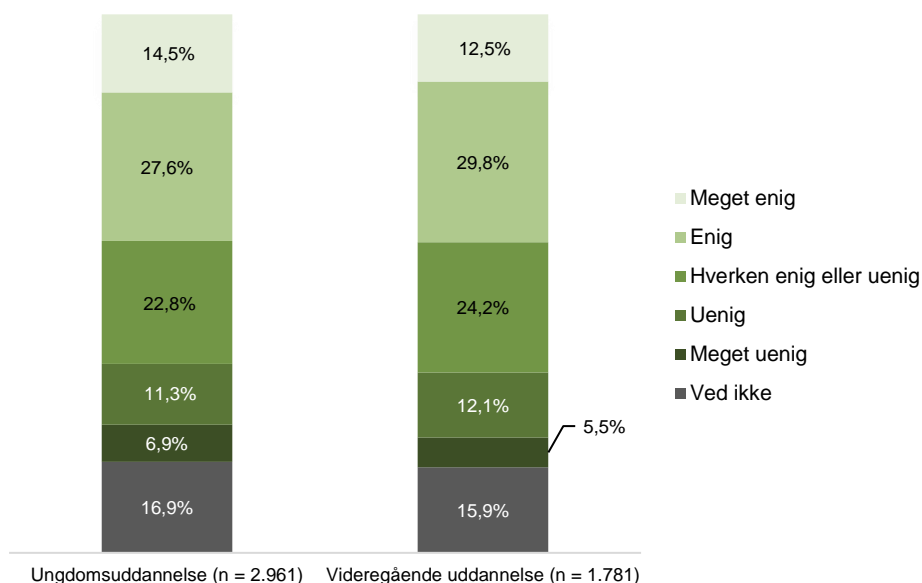
Figur 6.7.7 viser, hvor enige eller uenige unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er i udsagnet 'Det er let at få gratis vand til fest eller caféer' på deres uddannelse. På ungdomsuddannelser angiver 26,7 %, at de er meget enige og 21,2 % at de enige i udsagnet, mens på videregående uddannelser angiver omkring halvdelen af de unge, at de er enten meget enige eller enige i udsagnet. Der er samtidig over en fjerdedel, der svarer "Ved ikke" blandt unge på både ungdomsuddannelser (25,9 %) og videregående uddannelser (26,7 %).

Figur 6.7.7 Enighed i udsagnet 'Det er let at få gratis vand i baren til fester/cafeer' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

Unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er blevet spurgt hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'Det er sjovt at deltage i fester/caféer', selvom man ikke drikker alkohol'. Figur 6.7.8 viser, at 14,5 % af de unge på ungdomsuddannelser angiver, at de er meget enige og 27,6 % at de er enige, mens 16,9 % svarer ved ikke. Svarfordelingen blandt unge på videregående uddannelser er meget tæt på svarfordelingen blandt unge på ungdomsuddannelser.

Figur 6.7.8 Enighed i udsagnet 'Det er sjovt at deltage til fester/caféer, selvom man ikke drikker alkohol' blandt unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

7 Alkohol i forbindelse med job og praktik

Ud over uddannelser er job, fritidsjob og praktik ligeledes arenaer i unges liv, hvor de kan blive en del af fællesskaber hvor alkohol er en integreret del af den sociale praksis. Der er mindre viden om hvordan (fritids)arbejdspladser og praktikpladser regulerer alkohol i forhold til unge. Dette kapitel undersøger derfor de unges forbrug af alkohol i forbindelse med job, fritidsjob og praktik og deres kendskab til alkoholpolitikker på job, fritidsjob og praktikpladser.

7.1 Alkohol på arbejdspladsen

De unge, der har angivet, at deres hovedbeskæftigelse er at være i arbejde og har et alkoholforbrug, er yderligere blevet spurgt, om de inden for de seneste 30 dage har drukket alkohol på deres arbejdsplads. Det skal bemærkes at 96 % af dem, der er i arbejde som hovedbeskæftigelse, er unge i aldersgruppen 18-24-år. Tabel 7.1.1 viser andelen, der inden for de seneste 30 dage har drukket alkohol på deres arbejdsplads opdelt på køn. Her angiver 24,5 %, at de har indtaget alkohol på deres arbejdsplads inden for de seneste 30 dage. Andelen er større blandt mænd (29,5 %) end blandt kvinder (19,6 %).

Tabel 7.1.1: Andel, der har indtaget alkohol på deres arbejdsplads inden for de seneste 30 dage, blandt unge der er i arbejde

	Total	Mænd	Kvinder
	n = 1.650	n = 1.021	n = 629
Ja	24,5 %	29,5 %	19,6 %
Nej	75,5 %	70,5 %	80,4 %

7.2 Alkohol på fritidsjobbet

De unge, der har angivet, at de har et fritidsjob og har et alkoholforbrug, er blevet spurgt, om de inden for de seneste 30 dage har indtaget alkohol på deres fritidsarbejdsplads. Tabel 7.2.1 viser, at henholdsvis 3,4 % af de 15-årige, 6,1 % af de 16-17-årige og 17,0 % af de 18-24-årige angiver, at de har indtaget alkohol på deres fritidsarbejdsplads inden for de seneste 30 dage.

Tabel 7.2.1: Andel, der har indtaget alkohol på deres fritidsarbejdsplads inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

	Total	15 år	16-17 år	18-24 år
	n = 3.422	n = 201	n = 932	n = 2.289
Ja	13,4 %	3,4 %	6,1 %	17,0 %
Nej	86,6 %	96,6 %	93,9 %	83,0 %

De unge, der har angivet, at de har et fritidsjob og har et alkoholforbrug, er blevet spurgt, om de inden for de seneste 30 dage har indtaget alkohol sammen med kollegaer fra deres fritidsjob udenfor arbejdspladsen. Tabel 7.2.2 viser, at henholdsvis 16,2 % af de 15-årige, 22,5 % af de 16-17-årige og 26,5 % af de 18-24-årige angiver, at de har indtaget alkohol sammen med deres kollegaer udenfor arbejdspladsen.

Tabel 7.2.2: Andel, der har indtaget alkohol med deres kolleger fra deres fritidsarbejdsplads inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

	Total	15 år	16-17 år	18-24 år
	n = 3.410	n = 201	n = 930	n = 2.279
Ja	26,5 %	16,2 %	22,5 %	26,5 %
Nej	73,5 %	83,8 %	77,5 %	73,5 %

7.3 Alkohol i forbindelse med praktik

Unge, der har været i praktik inden for det seneste år, er blevet spurgt om de har indtaget alkohol med deres kolleger fra deres praktikplads inden for de seneste 30 dage uden for arbejdspladsen. Her angiver 17,3 %, at de har indtaget alkohol sammen med deres kollegaer fra praktikpladsen udenfor arbejdspladsen inden for de seneste 30 dage. Andelen er væsentligt lavere blandt de 15-årige (2,5 %) og 16-17-årige (10,3 %) end blandt de 18-24-årige (23,6 %).

Tabel 7.3.1: Andel, der har indtaget alkohol med kolleger fra deres praktikplads inden for de seneste 30 dage, opdelt på alder

	Total	15 år	16-17 år	18-24 år
	n = 1.675	n = 208	n = 421	n = 1.046
Ja	17,3 %	2,5 %	10,3 %	23,6 %
Nej	82,7 %	97,5 %	89,7 %	82,7 %

8 Alkohol i foreningslivet

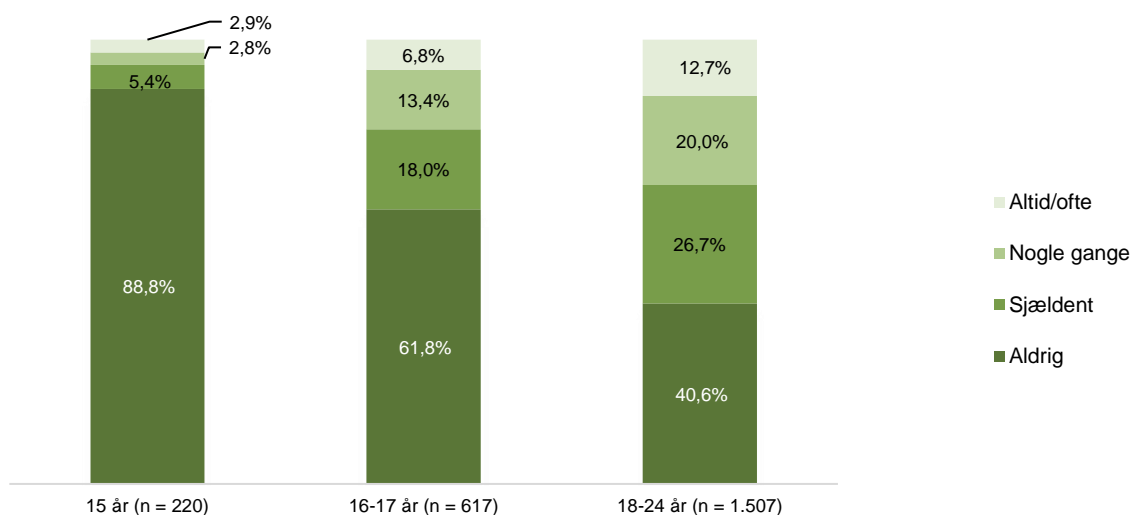
Mange børn og unge i Danmark deltager i en fritidsaktivitet og er en del af en forening (26). Foreningerne er derfor et oplagt sted at arbejde med alkoholforebyggelse. Dog har vi begrænset viden om, hvordan alkohol reguleres inden for disse arenaer. En undersøgelse foretaget af Alkohol og Samfund blandt respondenter fra i alt 106 idrætsforeninger i 2021 viser, at der er stor forskel på, om der bliver drukket og hvem der drikker i foreningerne. Halvdelen af de adspurgte bestyrelser svarede, at foreningen ikke havde en alkoholpolitik (27). Dette kapitel afdækker de unges erfaringer med alkohol i forbindelse med fritidslivet og deres kendskab til deres foreningers alkoholpolitik.

8.1 Alkohol i fritidslivet

De unge er blevet spurgt, om de går til fritidsaktiviteter i en forening eller fritidsklub. Heraf angiver i alt 34,5 % blandt mænd og 25,5 % blandt kvinder, at de går til en fritidsaktivitet i en fritidsklub eller forening. Heraf 41,5 % blandt de 15-årige, 34,4 % blandt de 16-17-årige og 27,3 % blandt de 18-24-årige.

De unge, der har angivet, at de går til en fritidsaktivitet og har et alkoholforbrug er yderligere blevet spurgt, hvor ofte de drikker alkohol i forbindelse med deres fritidsaktiviteter. Unge, der går til en fritidsaktivitet, men aldrig drikker, er blevet tilføjet til gruppen, der aldrig drikker. Af figur 8.1.1 fremgår det, at blandt de 15-årige angiver 88,8 % at de aldrig drikker i forbindelse med deres fritidsaktivitet, mens denne andel er 61,8 % blandt de 16-17-årige og 40,6 % blandt de 18-24-årige.

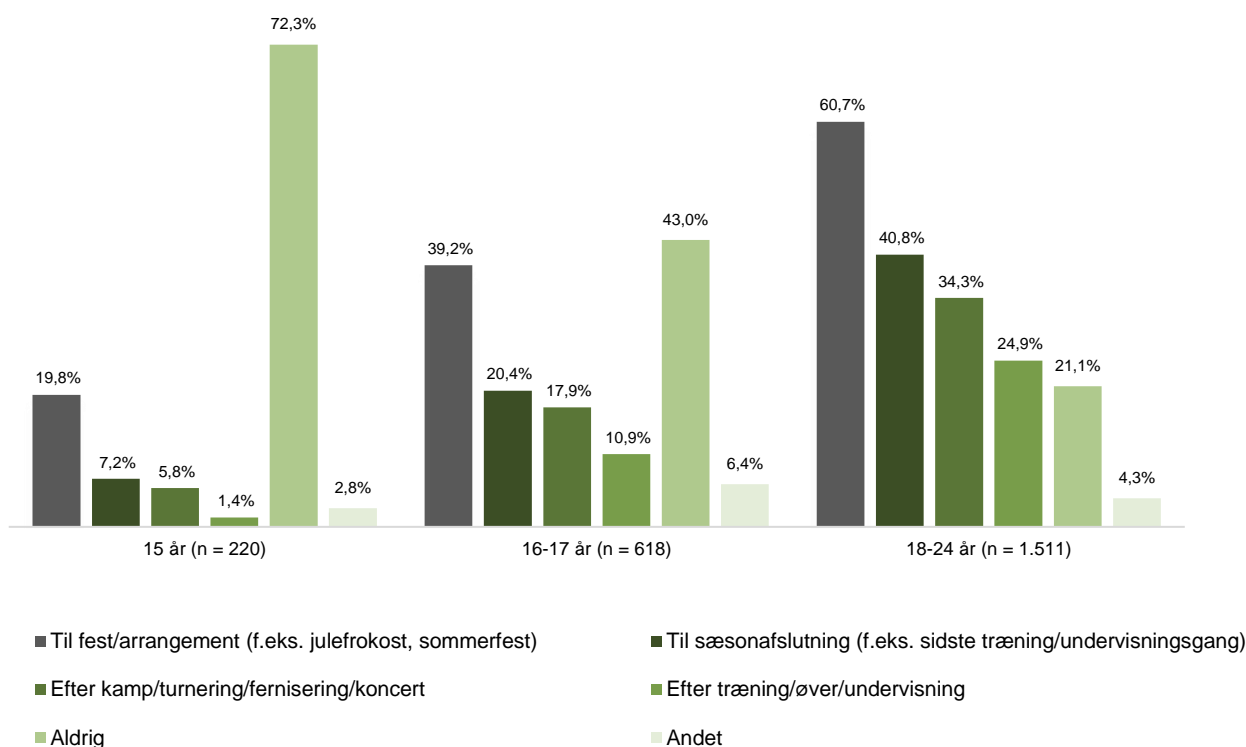
Figur 8.1.1: Andel, der drikker alkohol i forbindelse med fritidsaktiviteter (før, under og efter aktivitet), opdelt på alder

De respondenter der har angivet, at de går til fritidsaktivitet, men aldrig drikker, er inkluderet i resultaterne.

De unge, der har angivet, at de går til en fritidsaktivitet, er blevet spurgt, hvornår der typisk bliver drukket alkohol i deres forening eller fritidsklub. Det har været muligt at angive flere svar. Som det fremgår af figur 8.1.2, angiver den største andel (72,3 %) af de 15-årige, at der aldrig bliver drukket i forbindelse med deres fritidsaktivitet. Blandt de 16-17-årige angiver 39,2 %, at der bliver drukket til fester eller arrangementer (f.eks. julefrokoster eller sommerfest), mens 43,0 % angiver, at der aldrig bliver drukket. Blandt de 18-24-årige angiver den største andel (60,7 %), at der bliver drukket til fester eller arrangementer.

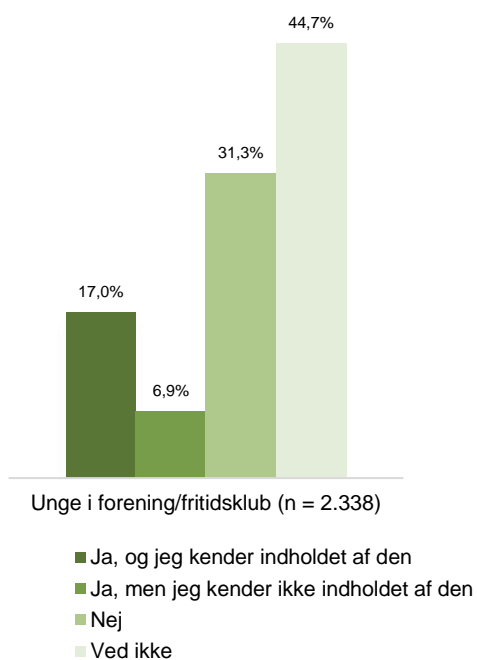
Figur 8.1.2: Tidspunkter hvor der indtages alkohol i forening/fritidsklub, opdelt på alder

Flere svar har været muligt derfor summerer figuren ikke til 100% inden for de forskellige aldersgrupper

De unge er også blevet spurgt til, om deres forening eller fritidsklub har en alkoholpolitik, og om de i så fald er bekendt med denne. Figur 8.1.3 viser, at den største andel af de unge der går til en fritidsaktivitet ikke ved om deres forening eller fritidsklub har en alkoholpolitik (44,7 %), mens 31,3 % svarer at deres fritidsklub eller forening ikke har en alkoholpolitik.

Figur 8.1.3: Andel, der angiver de har kendskab til alkoholpolitikken i deres forening/fritidsklub

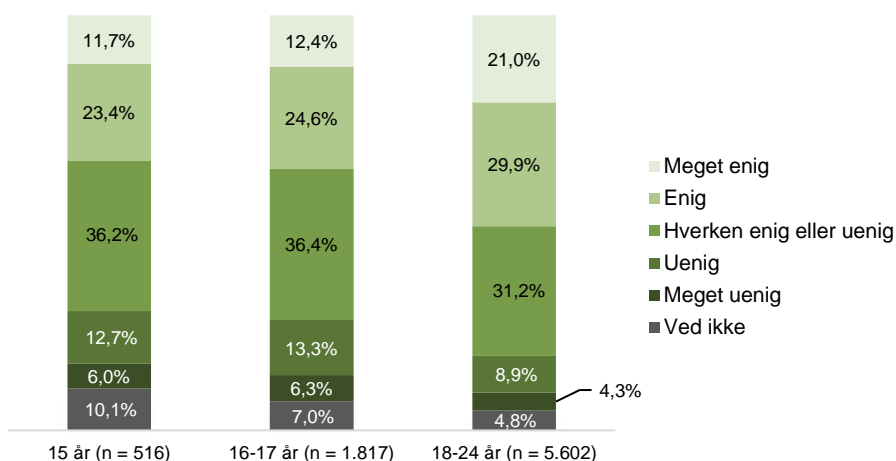
9 Holdning til alkohol, drikkepres og negative oplevelser med alkohol

Holdninger og adfærd er tæt forbundet og unges holdninger til alkohol har derfor stor betydning for hvor meget de drikker (28). Alkohol er en integreret del af mange unges sociale liv i Danmark (29, 30) og alkohol og fuldskab er for mange unge forbundet med positive oplevelser, fester og fællesskab (6), dog kan nogle unge opleve, at det er svært at være en del af fællesskabet, hvis man ikke drikker eller ikke har lyst til at drikke sig fuld (29). Dette kapitel beskriver unges holdninger til alkohol, oplevelser af drikkepres og negative oplevelser med alkohol.

9.1 Holdning til alkohol

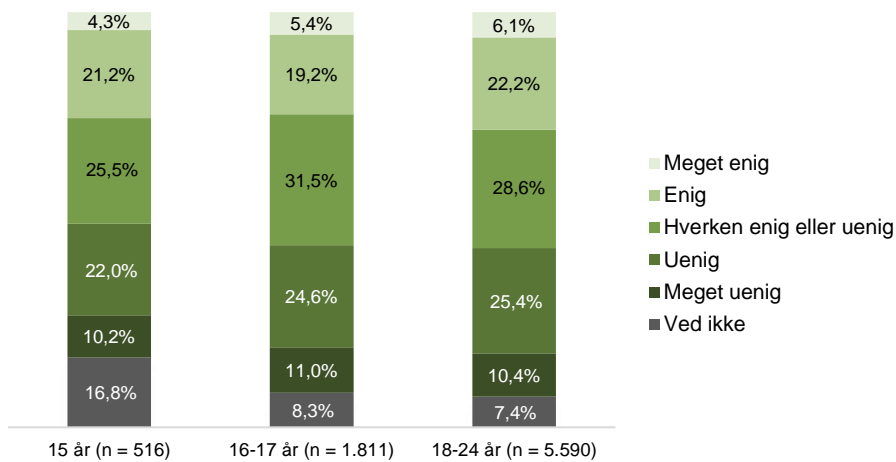
De unge er blevet spurgt til hvor enige eller uenige de er i en række udsagn. De unge er blandt andet blevet bedt om at vurderer hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'Det er utjekket at drikke sig meget fuld'. Figur 9.1.1 viser, at den største andel både blandt de 15-årige (36.2 %), de 16-17-årige (36,4 %) og de 18-24-årige (31,2 %) svarer, at de hverken er enige eller uenige i udsagnet.

Figur 9.1.1: Enighed i udsagnet 'Det er utjekket at drikke sig meget fuld' opdelt på alder

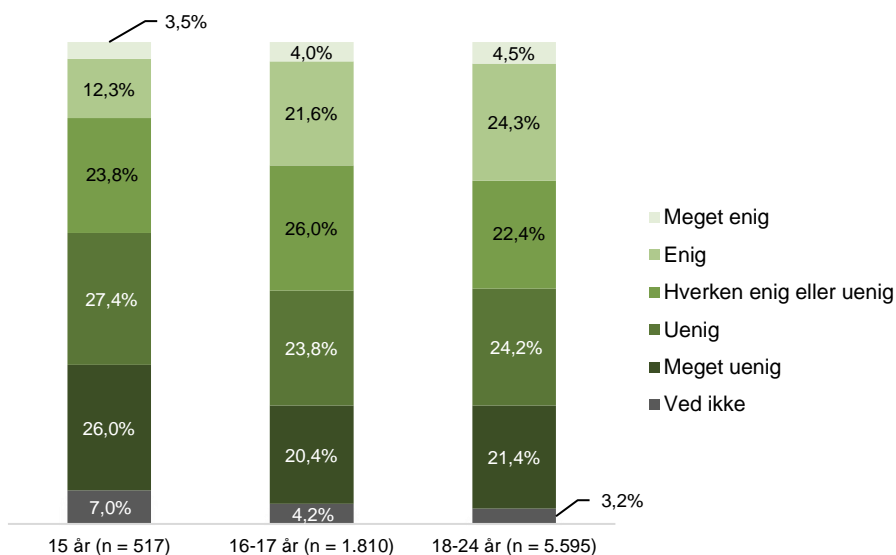
Ligeledes viser figur 9.1.2 at de største andele både blandt de 15-årige (25.5 %), 16-17-årige (31, 5 %) og de 18-24-årige (28,6 %) svarer, at de hverken er enige eller uenige i udsagnet 'Dem, der ikke drikker, er ofte lidt udenfor til fester'.

Figur 9.1.2: Enighed i udsagnet 'Dem, der ikke drikker, er ofte udenfor til fester', opdelt på alder

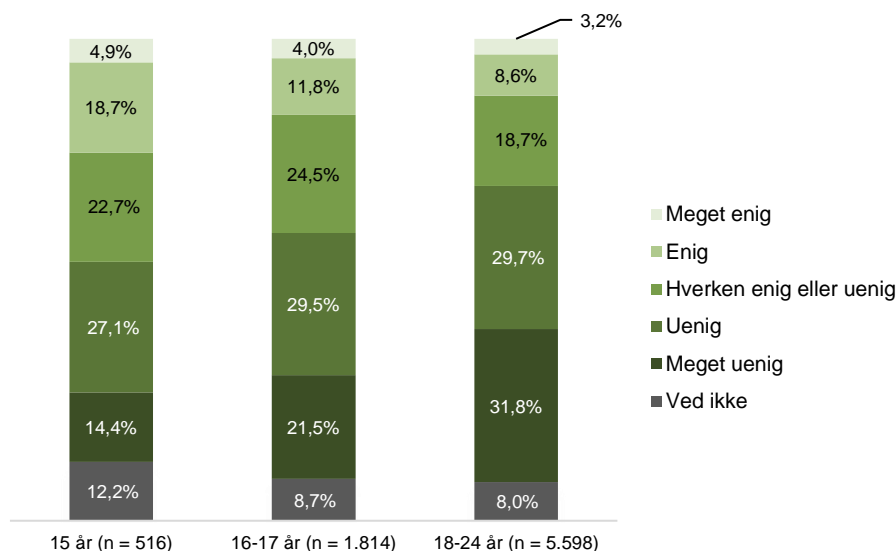
Figur 9.1.3 viser andelen der er enige eller uenige i udsagnet 'Jeg har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest'. Af figuren ses det, at blandt de 15-årige svarer 53,4 % at de er uenige eller meget uenige i udsagnet. Blandt de 16-17-årige svarer 44,2 %, at de er uenige eller meget uenige i udsagnet, hvilket er tilsvarende de 18-24-årige, hvor 45,6 % er uenige eller meget uenige i udsagnet.

Figur 9.1.3: Enighed med udsagnet 'Jeg har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest', opdelt på alder

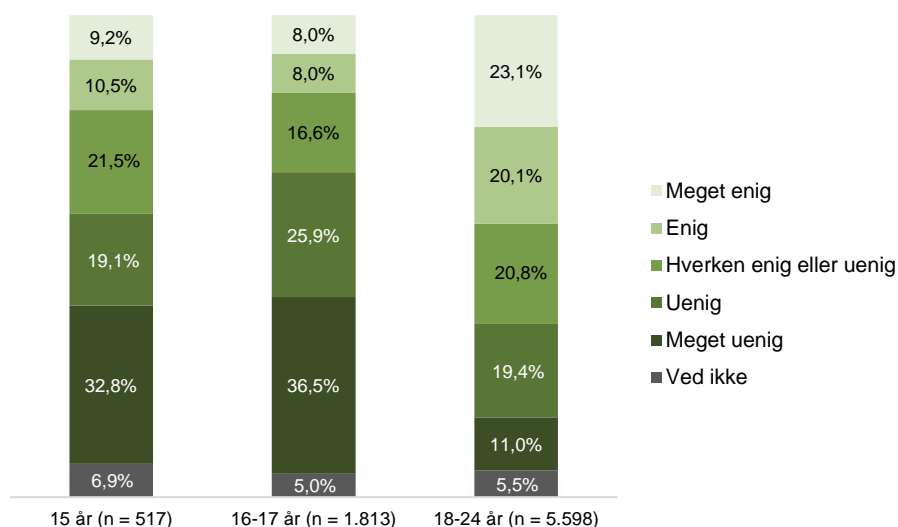
Det fremgår af figur 9.1.4, at jo ældre de unge er, des større er andelen, der er uenige i udsagnet 'De mest populære er dem, der drikker mest alkohol til fester'. Blandt 15-årige er 14,4 % meget uenige i udsagnet, mens den tilsvarende andel blandt 18-24-årige er 31,8 %.

Figur 9.1.4: Enighed med udsagnet 'De mest populære er dem, der drikker mest alkohol til fester', opdelt på alder

De unge er blevet spurgt om, hvor enige eller uenige de er i udsagnet 'Alkohol bør kun sælges til unge som er fyldt 18 år' (figur 9.1.5). Det ses, at blandt de 18-24-årige er 20,1 % enige og 23,1 % meget enige i, at alkohol kun bør sælges til unge som er fyldt 18 år. Derimod er over halvdelen af de 16-17-årige enten uenige (25,9 %) eller meget uenige (36,5 %) i udsagnet, hvilket også gælder de 15-årige, hvor 19,1 % er uenige og 32,8 % er meget uenige.

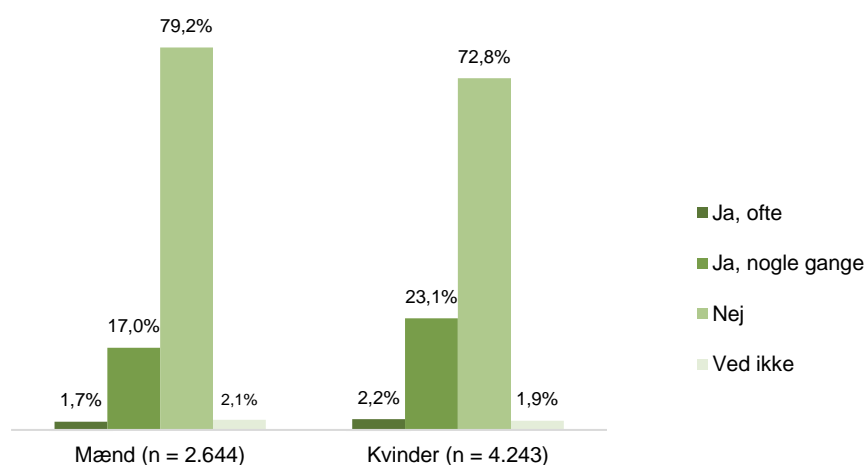
Figur 9.1.5: Enighed med udsagnet 'Alkohol bør kun sælges til unge som er fyldt 18 år', opdelt på alder

9.2 Drikkepres

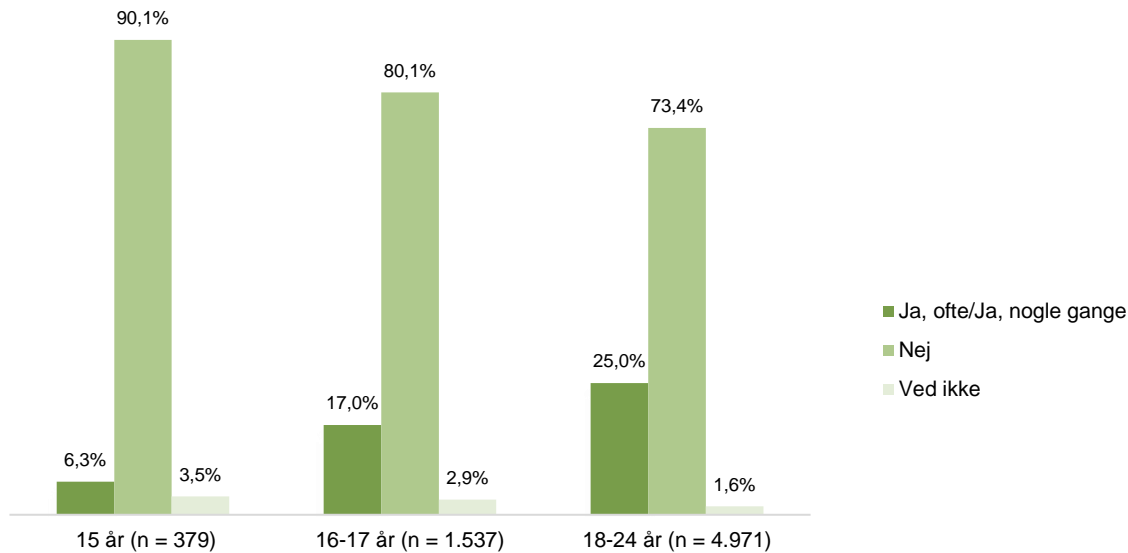
De unge, der har angivet, at de har et alkoholforbrug, er blevet spurgt om de nogensinde drikker mere alkohol, end de har lyst til, fordi de føler, at det forventes. Figur 9.2.1 viser, at andelen, der ofte drikker mere, end de har lyst til, fordi de føler det forventes, er relativt lav både blandt mænd (1,7 %) og kvinder (2,2 %). Andelen, der har svaret "Ja, nogle gange" til at have drukket mere end de havde lyst til, er 17,0 % blandt mænd og 23,1 % blandt kvinder.

Figur 9.2.1: Andel, der har drukket mere end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, opdelt på køn

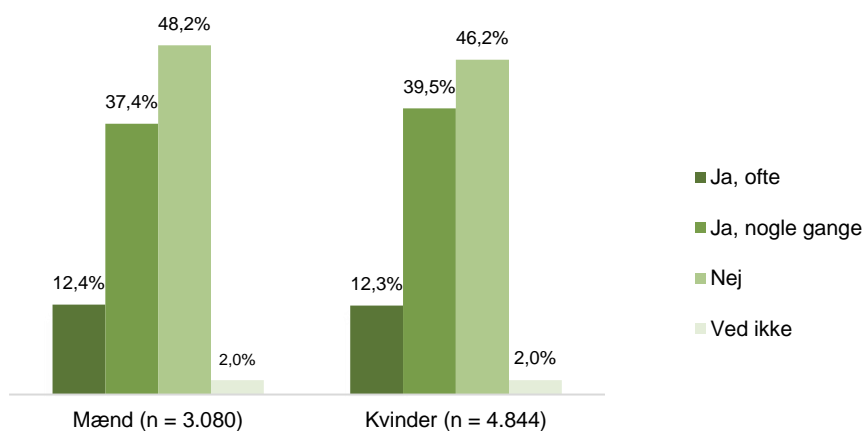
Figur 9.2.2 viser, at andelen af unge, der angiver, at de har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte at det forventedes, stiger med stigende alder. Det fremgår, at 6,3 % af de 15-årige har drukket mere, end de havde lyst til, mens den tilsvarende andel er 17,0 % blandt 16-17-årige og 25,0 % blandt 18-24-årige.

Figur 9.2.2: Andel, der har drukket mere, end de havde lyst til, fordi de følte, at det forventedes, opdelt på alder

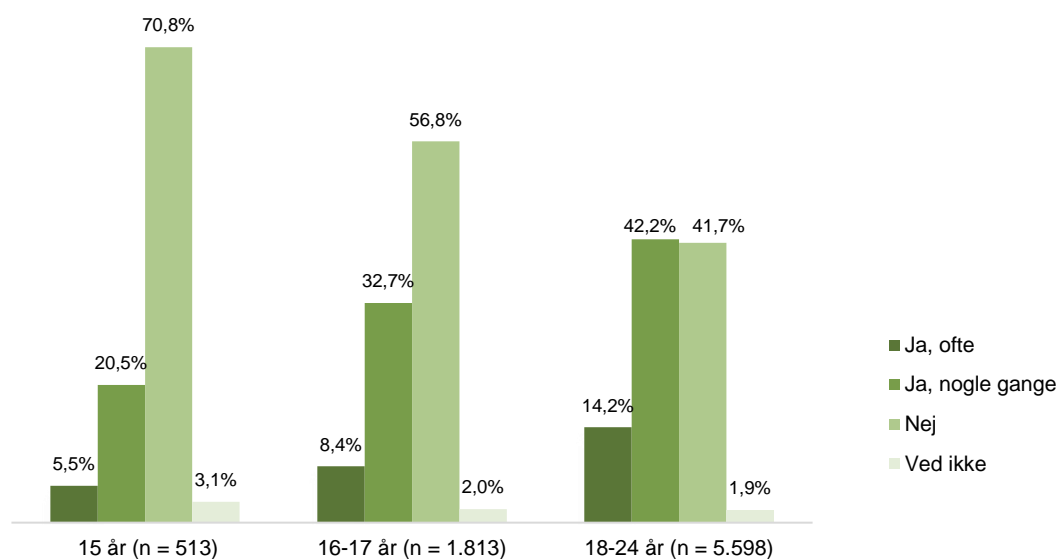
De unge er blevet spurgt, om de har oplevet, at nogen af deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak" (figur 9.2.3). Blandt både mænd og kvinder angiver ca. 12 % at de ofte har oplevet, at deres venner ikke har accepteret, at de har sagt "Nej tak" til alkohol.

Figur 9.2.3: Andel, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", opdelt på køn

Det fremgår af figur 9.2.4, at jo ældre de unge er, des oftere oplever de, at deres venner forsøger at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak". Andelen af unge, der har oplevet at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak" er størst blandt de 18-24-årige hvor 14,2 % svarer "Ja, ofte" og 42,2 % svarer "Ja, nogle gange". Blandt de 15-årige er de tilsvarende andele 5,5 % og 20,5 % og blandt de 16-17-årige er andelene 8,4 % og 32,7 %.

Figur 9.2.4: Andel, der har oplevet, at deres venner har forsøgt at få dem til at drikke alkohol, selvom de har sagt "Nej tak", opdelt på alder

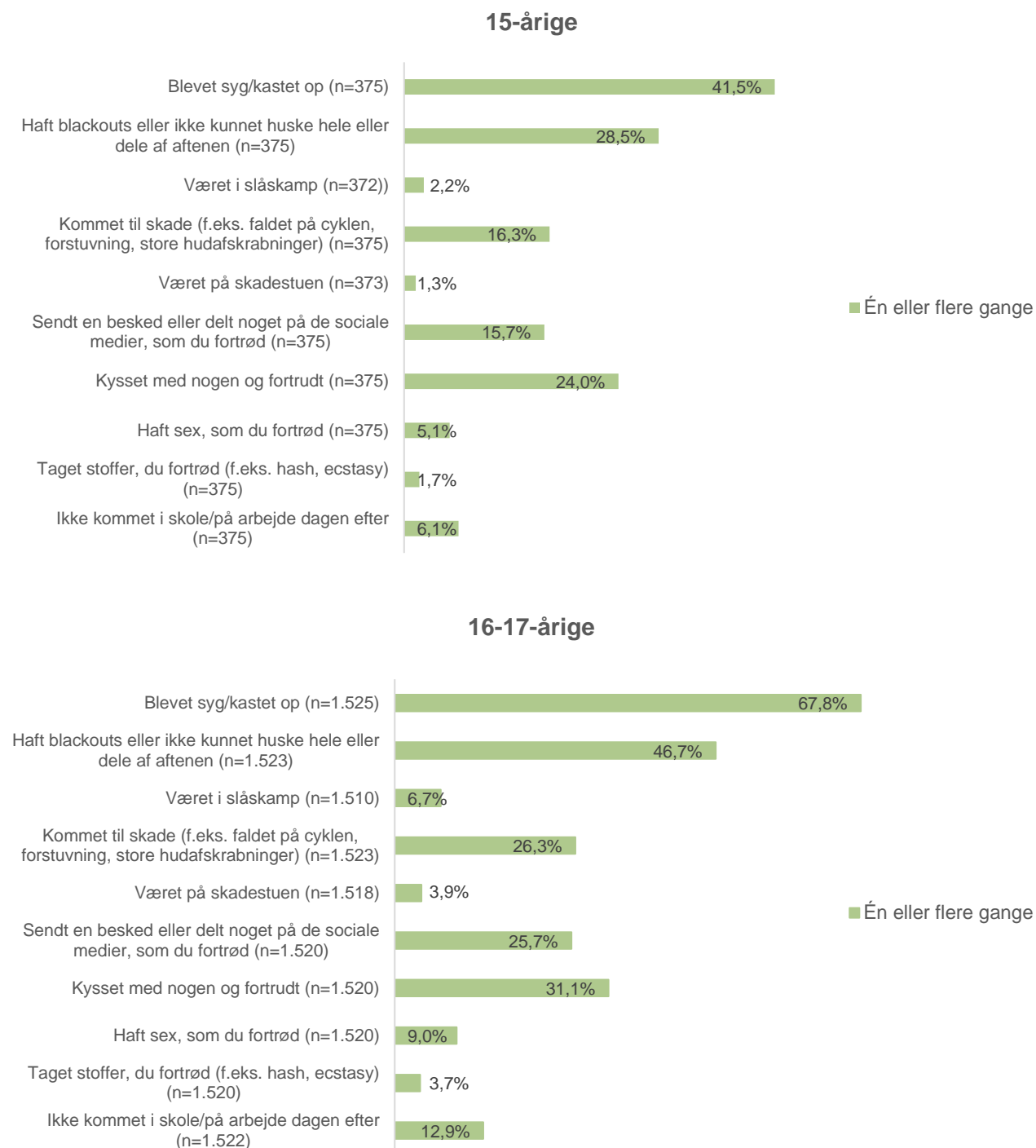

9.3 Negative oplevelser med alkohol

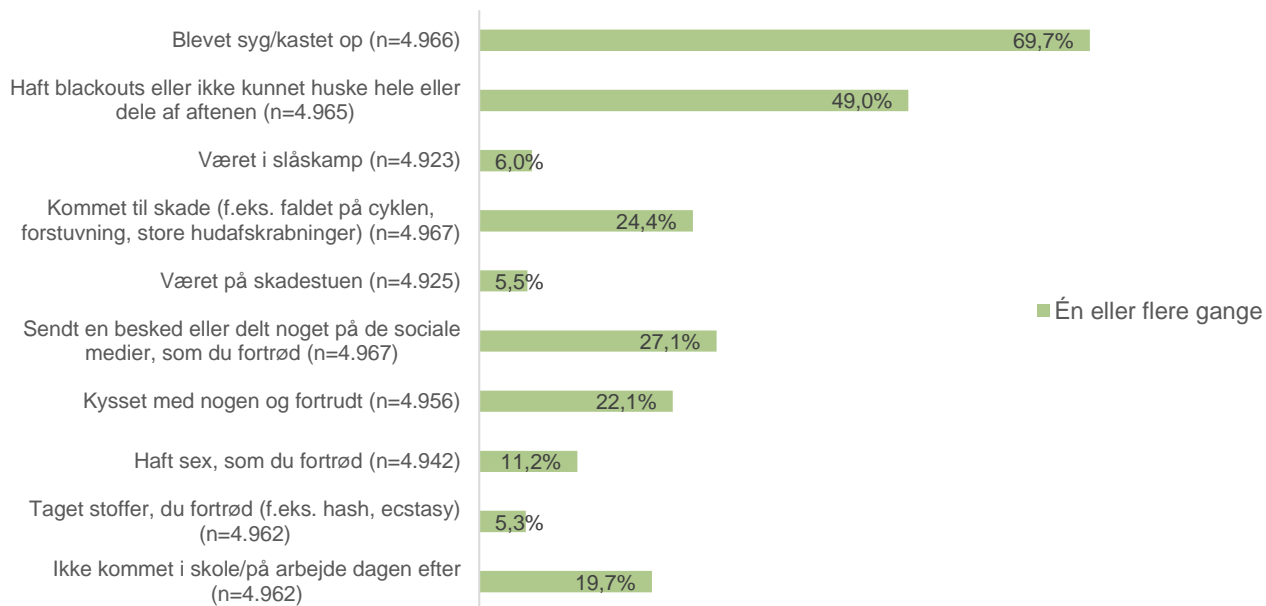
De unge, der har angivet, at de indtager alkohol, er blevet spurgt til, om de har haft en række negative oplevelser eller gjort ting de fortryder inden for de seneste år, fordi de har drukket alkohol. Figur 9.3.1 viser andelen af 15-årige, 16-17-årige og 18-24-årige, der har haft udvalgte negative oplevelser i forbindelse med indtag af alkohol inden for det seneste år. Både blandt 15-årige (41,5 %), 16-17-årige (67,8 %) og 18-24-årige (69,7 %) er andelen af unge, der er blevet syge eller har kastet op én eller flere gange i forbindelse med indtagelse af alkohol, størst sammenlignet med de andre negative oplevelser. Knap hver tredje (28,5 %) 15-årig har oplevet at få blackouts eller ikke kunne huske hele eller dele af aftenen, fordi de har drukket. Blandt de 16-17-årige har cirka halvdelen (46,7 %) oplevet at få blackouts eller ikke kunne huske hele eller dele af aftenen, hvilket er tilsvarende andelen blandt de 18-24-årige (49,0 %). Det ses også, at 1,3 % blandt 15-årige, 3,9 % blandt 16-17-årige og 5,5 % blandt 18-24-årige angiver, at de har været på skadestuen én eller flere gange inden for det seneste år, fordi de har drukket alkohol. Blandt de 18-24-årige har 11,2 %

én eller flere gange fortrudt, at de har haft sex, fordi de havde drukket alkohol, inden for de seneste år, mens de tilsvarende andele er 9,0 % blandt 16-17-årige og 5,1 % blandt 15-årige.

Figur 9.3.1: Andel, der har oplevet negative konsekvenser i forbindelse med indtag af alkohol inden for det seneste år, opdelt på alder

18-24-årige

Referencer

1. Inchley J, Currie D, Budisavljevic S ea. Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. Copenhagen; 2020.
2. Sundhedsstyrelsen. Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019. www.sst.dk: Sundhedsstyrelsen; 2020.
3. ESPAD Group. ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg; 2020.
4. Sundhedsstyrelsen. Danskernes sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil 2021. www.sst.dk; 2022.
5. Hviid SS, Holst CA, Becker U, Tolstrup JS. Alkoholrelaterede dødsfald blandt 15-25-årige, 2010-2019. 2020.
6. Tolstrup J DJ, Grønbæk M, Møller SP, Pedersen MU, Pisinger V. Unges alkoholkultur – et bidrag til debatten. København: Vidensråd for Forebyggelse; 2019.
7. Obstbaum Y. What's new about adolescent drinking in the Nordic countries? A report on Nordic studies of adolescent drinking habits in 2000-2018. www.nordicwelfare.org: Nordic Welfare Centre; 2019.
8. Bekendtgørelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.
9. Sundhedsstyrelsen. Lovgivning om skiltning af alkohol www.sst.dk: Sundhedsstyrelsen; 2022 [updated 21-04-2022; cited 2022 November 10]. Available from: <https://www.sst.dk/da/Viden/Forebyggelse/Alkohol/Lovgivning>.
10. Markedsføringsloven §11 stk. 2.
11. Retningslinjer for markedsføring af alkohol.
12. World Health Organization. Global status report on alcohol and health 2018. www.who.int: WHO; 2018.
13. Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsens udmeldinger om alkohol 2022 [cited 2022 November 14]. Available from: <https://www.sst.dk/da/Viden/Forebyggelse/Alkohol/Alkoholforebyggelse/Sundhedsstyrelsens-udmeldinger-om-alkohol>.
14. Sundhedsministeriet. Sundhedsreformen - Gør Danmark sundere. København; 2022.
15. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Jørgensen A, Christensen AI, Thygesen LC. UNG19 - Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU; 2019.
16. Hansen SER, Lundgaard PB, Christensen ASP. Unges alkoholvaner i Danmark 2021. 2022.
17. Digitaliseringsstyrelsen. Derfor kommer MitID 2022 [Available from: <https://digst.dk/it-loesninger/mitid/derfor-kommer-mitid/>].
18. Schramm S, Bramming M, Davidsen M, Jensen HAR, Tolstrup J. Sygdomsbyrden i Danmark - risikofaktorer. København: Sundhedsstyrelsen; 2022.
19. Lassen TH, Pedersen MNS, Hviid SS, Jespersgaard N, Bjerregaard P, Grønbæk MK, et al. Alkoholrelaterede helbreds-konsekvenser - en systematisk litteraturgennemgang af nyeste evidens. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2020.
20. Babor T, Babor T, Caetano R, al. e. Alcohol: no ordinary commodity: research and public policy: Oxford University Press; 2010.
21. Chisholm D, Moro D, Bertram M, Pretorius C, Gmel G, Shield K, et al. Are the “best buys” for alcohol control still valid? An update on the comparative cost-effectiveness of alcohol control strategies at the global level. Journal of studies on alcohol and drugs. 2018;79(4):514-22.
22. Wagenaar AC, Toomey TL. Effects of minimum drinking age laws: review and analyses of the literature from 1960 to 2000. Journal of Studies on Alcohol, supplement. 2002(14):206-25.

23. Bendtsen P, Mikkelsen SS, Tolstrup JS. Ungdomsprofilen 2014. Sundhedsadfærd, helbred og trivsel blandt elever på ungdomsuddannelser.: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2015.
24. Pisinger VSC, Hoffmann SH, Rosing JA, Thygesen LC, Krølner RF, Tolstrup JS. Alkoholforebyggelse på gymnasier - Erfaringer med indsatsen Gymnasier Fuld af liv. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet; 2021.
25. Ladekjær Larsen E, Smorawski GA, Kragbak KL, Stock C. Students' drinking behavior and perceptions towards introducing alcohol policies on university campus in Denmark: a focus group study. Substance abuse treatment, prevention, and policy. 2016;11(1):1-11.
26. Eske M, Rask S, Thøgersen M. Danskernes fritidsvaner 2020. Aarhus; 2022.
27. Jørgensen F, Carlsen SE. Alkoholkulturen i foreningslivet. Valby: Alkohol og Samfund; 2022.
28. Fishbein M, Ajzen I. Predicting and understanding consumer behavior: Attitude-behavior correspondence. Understanding attitudes and predicting social behavior. 1980;1(1):148-72.
29. Frederiksen NJS, Bakke SL, Dalum P. "No alcohol, no party": An explorative study of young Danish moderate drinkers. Scandinavian Journal of Social Medicine. 2012;40(7):585-90.
30. Demant J, Østergaard J. Partying as everyday life: Investigations of teenagers' leisure life. Journal of Youth Studies. 2007;10(5):517-37.